

V I S S Z A E M L É K E Z É S A RÉGI JÓ HUSZÁRIDŐKRE

KIZÁRÓLAGA „VÖRÖS ÖRDÖG” BAJTÁRSAI RÉSZÉRE

ÍRTA:

B E R E C Z K Y   A N D O R

NY. HUSZÁR ŐRNAGY.

ÁRA 1.50 P - POSTÁN 1.70 P

PÉCS, 1937

ENGEL I. KÖNYVNYOMDÁJA, PÉCS. - A SZERZŐ KIADÁSA.

ELŐSZÓ.

Ezen könyvet kizárólag a „vörös ördög” bajtársaim szórakoztatására írtam meg. Minden úgy van leírva, ahogy az a valóságban megtörtént.

A könyv megírásáért az irodalmi Corvin láncra már nem pályázhatom, mert azt már földim, Hóman kegyelmes, a nyakába akasztotta.

Bandi őrnagy.

A szegedi huszáraltiszti iskola.

A kilencvenes évek végén Toporczi főhadnagyot bízta meg az ezredparancsnokság az altiszti iskola kiképzésével. Huszáréknál ez a vezénylés kitüntetésszámba ment. Rendszerint a legügyesebb és legtapasztaltabb tisztet választották erre a munkára.

Mikor Toporczi értesült a vezénylésről, hirtelen a hajához, illetve csak a fejéhez kapott, mert már főhadnagy korában kopasz volt. Nem tetszett neki a vezénylés. Nem a felelősség miatt, hanem amiatt, hogy az iskola január hó elsején vette kezdetét.

Abban az időben minden bálon és házimulatságon Toporczi volt a csárdás előtáncosa. Farsang alatt Toporczit a reggel vetette haza mindennap. Hiába tűnődött, parancs parancs, a vezetést át kellett venni.

Az altiszti iskola haladt, de biz onnan Toporczi sokszor elmaradt. Alighogy a farsang eltelt, március hó első napján parancs érkezett, hogy ötödikén Kisdemeteri báró tábornok dandárparancsnok szemlét tart az iskola fölött. Nagy volt a megrökönyödés Toporczi részéről, mert tudta, hogy Kisdemeteri tábornok, aki vezérkari tiszt volt, a fősúlyt nem a gyakorlati, hanem az „elméleti” részre fogja fektetni a szemlén. A gyakorlati rész, a lovaglás, csak ment volna valahogy, mert a bevezényelt huszárok október óta már a századoknál is lovagoltak, de mi lesz az elméleti résszel?

Míg Toporczi így tűnődött, elérkezett a szemle napja. A szemle első része többé-kevésbé csak sikerült, de mi lesz ezután?

Kisdemeteri igen enyhén szemlélt, rendszerint olyan kérdést adott fel, amit a huszárok már gyakorlatból is tudtak. Most jött azonban a legnehezebb tárgy, a járőrszolgálat és térképolvasás.

Kisdemeteri kérte Toporczit, tudnak-e már térképet olvasni? Erre a nem várt kérdésre Toporczi elsápadt, de nem vesztette el lélekjelenlétét. Huszárosan válaszolta: „Igen”.

— Also Ding, kérek két térképet!

Nagy zűrzavar, az iskolában nincs térkép. Végre valamelyik közeli századirodából előhoznak két térképet, melyből az egyiket átadja a jobb szárnyon álló hórihorgas Biczó huszárnak.

— Biczó huszár! Sie Ding, maga járőrparancsnok. Hírek szerint az ellenség Pestről Szegedre előnyomul, tegnap este már Kisteleken éjjelezett. Feladata: az előnyomuló ellenséget a dorozsmai fürdőtől északra levő 137. magassági ponton megfigyelni és arról a Szeged-Dorozsmai útra jelentést küldeni. Kérdés: mikor indul a nyolc huszárral, hogy a 137. pontot reggel 6 óra 30 perckor elérje és melyik úton fog odamenni?

Toporczi kétségbeesett a feladat hallatára, mert se járőrszolgálatból, se térképolvasásból eddig a farsang miatt egy szót sem tanított.

Biczót azonban nem hozta zavarba a feladat. Azonnal felelt:

— Ha röggel félhétkor köll a dorozsmai fürdónél lévő högyre érnöm, akkor neköm röggel öt órakor köll indulni.

Kisdemeteri a vezérkari lisztjére néz, aki cirklivel a távolságot méri és jelenti, hogy 12 km.

— Richtig! és merre megy?

— A gyufagyár mellett elfordulok a temető-útra.

— Gut ist!

— Azután elmögyök a disznóhizlalda mellett.

— Richtig!

— Átmögyök a vasúti vonalon.

— Sehr gut!

— Dorozsma előtt lekanyarodok a Maty felé, mert arra rövidebb.

— Gut ist! Nem is szabad a faluba bemennie, mert hátha itt már ellenség van és elfogják.

— A Matytul egyenest nekimögyök az Akasztóhögynek, ott lórul löszállva gyalog fölmögyök a högyre, ott lehasalok és lesem az ellenségöt, hogy gyün-e már?

— Sehr gut! Herr Oberleutnant, nur so weiter!

Ezzel a szemle véget ért, Toporczi nagyot lélegzett és amint szokás, Kisdemeterit a lépcsőig elkísérte.

Visszajövet azonnal beszaladt az iskolába, Biczó huszár elé állt és kérdezte:

— Te Biczó! Honnét a fenébe tudtál oly jól felelni a

tábornok úrnak, amikor még se a járőrszolgálatból, se a térkép-olvasásból egy szót sem tanultunk?

— Onnét tudtam főhadnagy úr, hogy én szögedi fiákkeros vagyok és az egész nyáron Gálné önnagyságát hurcoltam a dorozsmai fürdőbe, tudtam én jól mikor köll indulni és mörré köll mönni.

Ezzel Toporczi talpából Biczó sikeresen kihúzta a farsangi tövist.

A főthi fácánvadászat.

Nem sokkal a nagy világegés előtt báró Dentai lovas-hadosztálya az őszi hadgyakorlatot Fóth és Gödöllő vidékén tartotta meg.

Ezen gyakorlat arról is nevezetes volt, hogy egy cs. és kir. Fenség is részt vett rajta honvédhuzár ezredével. Mivel nem csak báró Dentai, de a cs. és kir. Fenség is igen szerette a humoros dolgokat, napokon keresztül azon tanácskoztunk Kakaslomniczi vezérkari főnökkel, hogy kik vezényeltessenek ezen gyakorlatra a hadosztály törzshöz?

A cs. és kir. Fenség ezredénél a humort Ippi-rozogi bélmezi és érkesertii őrnagy, — jelenleg kegyelmes és a Büffépárt elnöke a dunaparti nagykupola alatt — és Laci doktor képviselték.

Érkesertii mindennap a „gyülekezőnél” a cs. és kir. Fenségnek olyan humoros történetet adott elő, hogy az egész hadosztály egész nap ezen mulatott. Javaslatomra a hadosztálytörzs egészségügyi főnökét Emil doktort (Emil te csalsz!) vezényeltetek be.

Emil volt az ország egyik legelső gavallérja. Emilt mindenki ismerte és szerelte, élvezet volt vele egy társaságban lenni.

Mint sok éven át, ez évben is én voltán a törzshadiszállás hátramoszdítója.

A cs. és kir. Fenség a főthi kastélyban volt szűkebb kíséretével beszállásolva.

Dentai báró törzsével a faluban lakott, de a cs. és kir. Fenség vacsorára jelenlétével minden este megtisztelte a hadosztályt.

Egy meleg napon a Fenséges ezred éllemező tisztje meg akarta lepni a tisztikart fácánpecsenyével és kiment fácánra va-

dászni. Egész nap bolyongott a határban, a nagy fáradságtól a nyelve lógott, de nem hogy lőtt volna, de még nem is látott fácánt.

Másnap bevonuláskor Laci doktor elmondta ezt az esetet a cs. és kir. Fenségnak és azt az alázatos előterjesztést tette, hogy a cs. és kir. Fenség mondja azt Bandi főhadnagynak (nekem), hogy a bevonuláskor az erdő mellett a tarlón igen sok fácánt láttak legelni. Bandi főhadnagyot a Fenség küldje ki vadászni és este a vacsoránál a kocavadászt jól ki fogjuk nevetni.

A cs. és kir. Fenségnak tetszett a tréfa. Alig hogy beérkezett a faluba, magához intett és a következőket mondotta: Főhadnagy úr! most hogy hazalovagoltunk, az erdő mellett igen sok fácánt láttunk legelni a tarlón. Jó volna, ha holnap kimenne vadászni és lőne fácánt, vacsorára.

— Fenséges úr, ha fácánt akarunk vacsorázni, akkor ne Bandi főhadnagyot küldje ki vadászni, mert az nem tud lőni,— monda Laci doktor. Megeszem tollastól azt a fácánt, amit Bandi lő.

Én azonnal megértettem a készülő tréfát, mert a tegnapi fácánvadászat eredményét ismertem. Lacinak azt mondtam:

— Lacikám, ne a fácánt edd meg tollastól, hanem fizess annyi üveg peszsgőt, ahány fácánkakast fogok én holnap lőni.

— Fizetek!

— De nem magyart ám, hanem franciát.

— Azt is fizetek!

Amikor a cs. és kir. Fenség eltávozott, Emillel tanácskozásra ültünk össze. Elhatároztuk, hogy mivel a főthi határban fácán nincsen, másnap reggel, a csapatok kivonulása után a Lozsi báró autóján bemegyek Pestre és a vásárcsarnokban veszek 12 fácánkakast. Emil előre látásból meghozatta velem a 12 franciát is, amelyet még, hogy a vacsorái hangulat emelkedettebb legyen, saját számlájára, 12 franciával megtoldott.

Még 10 óra felé Gödöllő irányában javában dörögtek az ágyuk, amikor én már Fóthon voltam a 12 fácánkakással és a 24 franciával.

A hazatérőket a hadosztály ajtajában vártam, vadászruhában, puskával, piszkosan, porosan, a 12 kakas felakasztva a vadásztáskára.

Hazajövet Laci a cs. és kir. Fenséget azzal mulatatta, hogy Bandi főhadnagy nyelve miként lóg most ki a nagy melegben, a fácánvadásztól.

Amikor a társaság a faluba, a hadosztályiroda elé ért, nem-

csak Laci, de a cs. és kir. Fenség is meghökkent a fácánok láttára. A Fenség magához intett és kérdezte:

— Főhadnagy úr, hol lőtte ilyen rövid idő alatt azt a szép 12 kakast?

— Nem az erdőnél a tarlón, ahol tegnap legeltek Fenséges úr, ott nem találtam fácánt. Hátrább a kukoricásban lőttem a fácánokat.

Emil most megszólalt:

— No Laci, most edd meg tollastól a fácánokat.

— Hát a pezsgővel mi van Bandi?

— Az is meg lesz estére, ha Laci kifizeti az árát.

Ki is fizette, mert a cs. és kir. Fenség fogadásvesztesnek nyilvánította Lacit.

Este, óriási emelkedett hangulatban meg volt a fácánvacsora. Laci a koccintgatásoknál keserű arccal vakarta a kopasz fejét. Mint mindennek, a vacsorának is vége lett. Éjfélkor a cs. és kir. Fenség asztalt bontott. Laci is felkelt, mert a Fenség kíséretéhez tartozott.

Indulás előtt Emil benyúl a zsebébe és Lacit megszólítja:

— Laci! ha már a pezsgő árát kifizetted, fizesd ki a fácánok árát is. Micsoda fácánok árát? Azét a 12 fácánét, amit Bandi reggel a vásárcsarnokban vásárolt.

Óriási konstemáció és nevetés.

A cs. és kir. Fenség kiveszi Emil kezéből a számlát, megnézi, Lacinak átnyújtja és mondja:

Maga rendezte a fácánvadászatot, magának kell a számlát is kifizetni. Ki is fizette Laci a számlát a társaság nevetése között.

A szabadkai lóverseny.

A délvidéki városok közül a leghíresebb lóverseny volt a szabadkai. A szabadkai lóversenyre a szomszéd vármegye urai is eljöttek, ha nem is a verseny iránti érdeklődésből, de azért, hogy ezekkel a kedves bácskai barátokkal egy-két víg estét eltölthessenek.

A 3-as huszárok is átvonultak a versenyre. Az érkezőket a Bárány előtt Simon bácsi várta, nemcsak tárt karokkal, hanem rogyásig terített asztallal is. A dezsőné alatt Becsei Gida is betévedt a Bárányba. Ideges volt, mert Eszter lovása lekéselt a vonatról

— Bandi! Téged kereslek egy kéréssel. Lovagold délután Esztert, melynek lovasa lekésett a vonatról.

— Szívesen lovagolnám Esztert, de én csak „szakaszlovas,, vagyok. A versenyeket ezredünkből De genere Kuli és Wiszki főhadnagyok lovagolják.

A sok rábeszélés és Pommery hatása alatt mégis vállaltam a lovaglást. Eszter gyönyörű telivér volt, de szerfelett ideges. Nem lehetett reá felülni. Már úgy volt, hogy kimarad a versenyből, de akadt két erőművész, kik fejét lehúzták. A felülés pillanatában csapták le a zászlót. Mivel csak egyik oldalról engedtek a száron, Eszter fejéből kiesett a kantár. Kantár nélkül száguldott velem Eszter a rudli után.

Szerencse, hogy szügye felfogta a kantárt, így volt mibe kapaszkodnom. A pályán hátul baktattam a csoport után. Az egyenesben megkezdődött a finis. Eszter a nagy csattogástól és kiabálástól megijedt, kitört a pályáról. Végiggázolt a versenyben gyönyörködő bunyevác asszonyokon és befutott velem a ruhátárba. Jó, hogy ezt a karámalakú deszkaalkotmányt odaiszskabálták, mert különben elfutott volna velem Becsére.

Este 9-kor volt a versenyvacsora. Az asztalfőn mindig a királynői termetű „Szilárdka” prezidált. Szilárdka még most is oly szép és bájos, mint 30 évvel ezelőtt volt. Egy napot sem öregeedett meg. Szemei most is úgy ragyognak, mint az Afgán ékszer. Nem régen láttam a Balatonon. A trojanicát Simon bácsi és Pista „köszöngette”. A billikumok kezelője Pilák és Józsi doktor volt. András bácsi vette át az elesetteket és sebesülteket. Ő volt állandóan a bál szanitéc. A zenét 300 forint átalányért Piros Józsi szolgáltatta. Aki ezt megtoldotta, csak 100 forintossal tette.

Régi szabadkai szokás volt az is, hogy a bál összes költségeit felváltva a szeniorok fizették. „Noblesse oblige”. Mindenki csak annyit tudott, hogy ma „Sándor bácsi” vagy „Józsi” fizet. A többi már András bácsi dolga volt. Ezt a főúri gesztust nemhogy viszonzni, de még megköszönni sem lehetett. Ez volt ott a házi szokás.

Bácskában a nevezetesebb embereket csak keresztnéven ismerték. Aki ezt nem tudta, nem is volt bácskai. Olyan dolog volt ezt nem tudni, mintha Magyarországon nem tudná valaki azt, hogy ki az a „József apánk”. Ezt minden jó magyarnak tudni kell.

„Simon bácsi” (de bajsza) volt a bácskaiak szeniora. Szép,

hatalmas szál ember volt, úgy nézett ki, mint egy kurucvezér. Gyengéje volt a vendégeskedés, nagyúri háza sohasem volt vendég nélkül. Simon bácsinál a vendégeskedés tokajival kezdődött, Pommeryn folytatódott és a szalmásszekér fenekén végződött. A házigazda igen vigyázott arra, hogy ez a sorrend betartassék.

Simon bácsi nem csak jó gazda, hanem híres lótenyésztő is volt. Ő látta el a németeket is lovakkal. A német lókereskedők a lóvásárlást a „tokaji trojanicával” kezdték és a szalmásszekér fenekén végezték. Míg a trojanica ki nem ürült, nem mutatott lovakat. Minden billikum kiivásáért a ló árából 200 koronát engedett.

Vilmos császárnak is voltak „zobnaticai” lovai. Ő is tudta, hogy Simon bácsi az ő hú alattvalóit hogy vendégeli.

Kis Totó hadnagy is elment lovat vásárolni. Ő is tokajival kezdte és a szalmásszekér fenekén végezte. Kis Totó után azt a vagont, amelyben utazott, szellőztetés végett le kellett csatolni Szabadkán.

Csak valamivel járt jobban a „Jegyese” vételekor „Albin”, a volt vegyesparancsnok. Ő is a szalmásszekér fenekére került, de a vagont nem kellett lecsatolni.

Simon bácsinál nagy agarászatok is voltak, ami egy hétig is eltartott. Az első napon a cigánybanda egy tagja Simon bácsitól a banda részére „nyúlpörköltet” kért. Megkapták a pörköltet, de hét napon át, ebédre és vacsorára. Minden cigány, aki az udvarban agárral találkozott, oldalba rúgta és a „Devlához” kívánta, hogy ne foghasson több nyulat.

„Sándor bácsi” (de bajsa) életét a huszároknál kezdte, ő volt a második szenior és a gavallérok gavallérja. Mindenki tisztelte, imádkozta.

„Oszkár” (de bajsa) volt a bátor oroszlovavadász, a kitűnő galamblövé és a Küry-imádó.

„Sándi” (de bajsa) főúri nagy gavallér, kegyelmes és v. b. t. t., Carver és Tisza István jobbkeze volt.

„Józsika” volt a mindig kedves és nyájas barát. Az urihölgyek kedvence és az Országos igazgatója.

„Laci” (de jeszenice) volt a szabadkai „gyüttment”. Józsika sógora. Cs. és kir. kamarás, huszárezredes. A szép Ellának fiatal korában, ha esett az eső, Piros Józsi bandájával mindig András bácsi omnibuszából adta az éjjeli zenét. Éjjeli zene. Ő boldog» régi idők. Most csak „éjjeli ügyész” van.

„Béczi” kedves jó barát, kitűnő gazda és Simon bácsi fia volt.

A „Herceg” (deötömös) volt az elegancia mestere, uri jóbarát és a multságok főrendezője. A lóverseny délelőttjén egy idegen bejön a cukrászdába és a herceget keresi.

— Még nincs itt de délfelé bejön — volt a válasz.

Becsei Gida is bejött a cukrászdába, kinek megemlítettem, hogy Aradról Braganza, vagy Croy herceg is bejött a versenyre, mert az előbb egy idegen kereste.

— Nem Braganza, hanem Ötömösi urat keresték, — monda a pénztárosnő — Ötömösi urat hívják egész Bácskában hercegnek.

„Pilák” (de roglatica) volt az agarászat mestere. Volt huszártiszt. Kitűnő gazda, még kitűnőbb házigazda. Ő volt a billikumos agarak tulajdonosa.

„Józsai doktor” Simon bácsi veje volt. A billikumok kezelője, igyenes gyógykezelő és országgyűlési képviselő. Ő volt a bunyevácok koronázatlan királya. Nem volt Szadatkán olyan gazdag bunyevác, aki Józsai doktorra nem hagyott volna végrendeletileg egy házat, szőlőt, vagy legalább tíz láncc földet.

„Gida” volt az ország legelső gavallérja, országgyűlési képviselő, korcsolyagyáros és versenyistálló tulajdonos. Ő volt az ország első dzsentrí-boltosa és híres dinnyetermelője. A régi képviselőház folyosóján ő lőtt rá az alkalmatlankodó Samorzilra.

„Buli” (de nagymánya) volt az én kedves sógorom és a férfiak kedvence. Ő itta le a bácskaiakat alulról felfelé és felülről lefelé. Ő volt az, aki egy multság alkalmával reggelfelé, amikor már az összes jelenlévőket leitta, „jobb bort és új bácskaiakat” kért. Nevenapjára Lázó polgármestert is kikérte feleségétől. A kaszinóban olyan kedélyes volt a multság, hogy reggel felé a tükrösteremben még táncoltak is. Lázó, a multság végén fordítva vette fel a mellényét, amiből otthon nagy családi tragédia származott. Lázó ártatlanságát a legelőkelőbb szenioroknak kellett igazolni. Bulinak amikor kinevezték Erdélybe elnöknek, 20 napig tartott a búcsúztatása.

Most jönnek a „Pisták”.

„Pista báró” volt a közigazgatás feje. Főúri gavallér. Sok mandátumszállító. Bácskai kiskirály. Pista bárónak olyan hatalma volt Bácskában, hogy nélküle még egy bábaasszonyt sem lehetett kinevezni.

„Pista” (de bezeréd) volt a másik közigazgatás feje. Huszártiszt, igen szép férfi és kitűnő énekes volt. A vendégeket

ő itatta agyon a „trojanicával”. Ha jó kedve volt ezer forintot is eldobált a cigánynak.

„Pista bácsi” (de kamjonka) volt a bácskaiak leghíresebb gavallérja, jó gazda és kitűnő úrkocsis. Egy gentleman, kivel párbajt vívott, párbaj után, öltözködése közben, karddal orvul megtámadta. Keze a vágástól örökre béna maradt.

„Gábris Pista” (de bajsa) igen szimpatikus jóbarát, kitűnő gazda és még kitűnőbb házigazda volt, Nagyúri háza sohasem volt vendég nélkül.

„Pisti” (de kamjonka) is volt a közigazgatás feje, a fiatal generáció kedvence, kedves úri gavallér és jóbarát.

„Pepi-tant” volt a nagyasszonyok nagyasszonya, a szellemességek szellemessége és a Pista báró mamája. Nagyúri háza még idősebb korában is folytonosan telve volt vendéggel.

„Tóni néni” (de jeszenice) előkelő úri asszony volt. A jeszeniceiek őse, a „herceg” mamája és igen vendégszerető nagy úri háza volt.

„Vera” a sikkes szép Vera volt a bálók királynője. Most boldog mama, talán már nagymama is.

Nem feledkeztem meg András bácsiról sem. „András bácsi” volt az ország legelső Hoteliéje. Mindenkinek kedvence és Pejacsevich gróf hadtestparancsnok barátja. András bácsi minden hadtestparancsnoki szemle után a tiszti vacsorán Pejacsevich gróf jobboldalán ült az asztalnál.

„Vizeki Bandi” is fiatal korában a közösöknél, Szabadkán szolgált. Húsz év után, amikor honvédhuszárezredével megjelent Szabadkán, András bácsival a kapuban találkozott, a nyakába ugrott és mindketten úgy sírtak, mint a gyerekek. András bácsi feleségét is átölelte, ki örömeiben úgy sírt, mintha a fia érkezett volna haza hadifogságból. András bácsi Vizeki tiszteletére olyan gazdag, reggelig tartó bankettet adott, hogy még a kutyák is feketekávéval ittak. Búcsúzáskor a tisztikar András bácsi feleségének egy szép emléktárggyal kedveskedett.

Szabadkán az ősszel híres agarászatok is voltak. 9-kor volt a találka, de az agarászat csak 11-kor kezdődött. Ez a két órai dezsőné éppen elég volt ahhoz, hogy mindenki elázzon.

Klobi tábornok volt hátramozdítóját, „Dentót” is elvittem agarászni, Imre a dezsőnéen úgy elázott, hogy amikor felült a „Rokszelánra”, forgott vele a világ. Folyton az kérdezte tőlem, hogy látom-e a nyulat, mert ő nem látja. Mellette lovagoltam, nehogy

„Pilák” agarát legázolja, mert nagy baj származhatott volna belőle.

Ó szép Bácska, Bánát, jöjjön el mielőbb a te országod, hogy a mi kedves barátainkat és fajtestvéreinket keblünkre ölelhessük!

A vadásznapló.

A honvédlóvassági felügyelői rendelet értelmében az őszi saisonban, mind a 10 honvédhuszár ezrednél vadászlovaglásokot kellett tartani. Igen élvezetesek voltak ezen lovaglások azon divízióknál, amelyeknek kopófalkáik voltak. Ahol nem voltak kopófalkák, ott bizony nem igen voltak mulatságosak a vadászlovaglások. Egerszeg környékén igen rossz volt a terep a lovaglásra.

Az első vadászlovagláson a lovaknak több mint fele lesántult. Elhatározta a tisztikar, hogy a vadászlovaglás helyett inkább a Lozsi báró birtokán, puskával fog vadászni.

Egy szép napon felügyelői rendelet érkezett, hogy a vadásznaplókat fel kell terjeszteni.

Azonnal magához rendelt Kopacseli őrnagy és a következőket mondta:

— Bandi, le ügyes gyerek vagy, mindenhez értesz, csináld meg a vadásznaplót.

— Könnyű azt mondani, hogy csináljam meg, de hol vegyem hozzá az adatokat, amikor csak egy vadászlovaglást tartottunk?

— Ez a le dolgod! Azért neveztetek ügyesnek, mert adatok nélkül is meg tudod a vadásznaplót csinálni.

Nem estem kétségbe, mert abban a szerencsében részesültem, hogy sok éven át minden őszi gyakorlaton b^g Dentai környezetében lehettem, így alkalmam volt báró Dentai szokásait kitanulmányozni.

A naplónál 10 fő- és 8 alkérdésre kellett válaszolni. Sok vízszintes és függőleges rubrika is volt, amibe szintén be kellett valamit írni.

Még arra is kellett válaszolni, hogy a lovaglás után az egyes lovak hányat lélegzettek?

A hús lovaglást, amennyit tartani kellett volna, hús térképbe berajzoltam, kivágtam a térképből és beragasztottam a Naplóba.

Kopacseli őrnagy annyira bízott bennem, hogy meg se nézte a Naplót, csak aláírta a felterjesztést. Nemsokára azt a felügyelői értesítést kaptuk, hogy a felterjesztett vadásznaplók közül csak az egerszegi divízióé felelt meg a kiadott rendeletnek. A többi vadásznapló újra szerkesztendő és mielőbb felterjesztendő. Sorba jöttek az egyes divízióktól a kérdezősködések, hogy mi hogy csináltuk a vadásznaplót?

Minden kérdezősködőnek azt az egységes választ adtam, hogy mi a vadásznaplót „hasból” csináltuk.

— Csináljátok ti is „hasból”, akkor jó lesz.

A „Tövisi”.

Igen híres huszár volt a honvéd ármádiában Tövisi alezredes. Tövisi olyan szép huszár alak volt, amilyeneket az Úristen csak a legjobb kedvében teremtett. Tövisi arról is híres volt, hogy a lovardái oktatásnál olyan kiszólásai voltak, amiről katonai körökben hetekig beszéltek. Régi huszár típusát még az is jellemezbe, hogy nem szerette a Betűt és a Pennát.

Azokat a tiszteket, akik betűvel és írással is foglalkoztak, teljesen megvetette és lenézte.

Tövisi hosszú ideig egy képzőintézetnek is volt tanára. Itt abban a szerencsében részesült, hogy két cs. és kir. Fenséget is taníthatott lovagolni.

Annyira megszokta az oktatásnál az érdes, huszáros kiszólást, hogy a Fenségek oktatásánál igen sokszor megfélekezett magáról.

Az is egy közszájon forgó kiszólása volt, hogy „cs. és kir. Fenség, ne lógassa úgy a lábát, mint az alcsuti harangütő.”

Az öreg Fenséges úr, ha értesült ilyen érdes huszár kiszólásokról, nem hogy haragudott volna érte, hanem igen jól mulatott rajtuk.

Tövisinek a képzőintézetben elméleti előadást is kellett tartani.

Az előadása azonban csak abból állott, hogy a szabályzatot a növendékekkel sorba olvastatta. A feleletet a szabályzatból szórói-szóra követelte és a szöveget ujja vezetésével ellenőrizte. A gyakorlati szabályzatba az a sajtóhiba csúszott be, hogy a „hogy menetel a járőr” helyébe: „hogy menel a járőr” került.

Dabasi igen híres növendéke volt Tövisinek. A szabályzatokat szóról-szóra tudta.

Egy alkalommal épp abból a szövegből felelt, ahol a „menel” sajtóhiba becsúszott.

Dabasi feleletkor az értelemszerű szöveget mondta, amire Tövisi azt mondta, hogy „nem jól van, nem tud semmit, üljön le”, a járőr a könyv szerint nem „menetel”, hanem „menel”. Dabasi hivatkozott a sajtóhibára, mire Tövisi azonnal leültette és 8 napra becsukta. — Tövisi nemsokára ezredünkhöz küldetett ki parancsnoknak.

Harcászati előadás.

A téli hónapokban a huszárezredeknél is tartottak tisztis iskolákat. A felügyelői rendelet szerint a harcászból Tövisinek kellett előadásokat tartani. Mivel Tövisi a „pennát és a betűt” nem szerette, az előadása is csak abból állott, hogy a szabályzatot sorba olvastatta.

A szabályzatról azt olvasták, hogy a lovastámadás nem minden esetben ér el sikert a gyalogság ellen.

Ezen olvasásnak hallatára Tövisi haragra lobbant és azt mondta: Ácsi! ez nem igaz. Ezt a könyvet egy baka írta. (Csalányi altb.)

Jegyezzék meg maguknak, ha jön a lovasság, a baka kezében úgy jár a puska, mint „bíróéba a harangütő. . .”!

Sajnos, a háborúban nem igen lógott még az ellenséges baka kezében sem a puska. (Gorodok.)

A herkenytyű.

Tövisi ezrede Makó körül táborozott. A tisztikar „Cili nénihez” volt hivatalos ebédre.

Cili néninek háza előkelő, vendégszerető nagy úriház volt. Konyhájának híre pedig három vármegyére elterjedt.

A hosszú ebéd végén az inas Tövisinek túróstésztaát is kínált. Tövisi a kínálásra hátranéz és haragosan azt mondja: „túróstésztaát herkenytyű nélkül, köszönöm, nem eszem.” Cili néni

ezen kritikára óriási haragra lobbant és azt mondja: „Tövisi, ha maga nincs megeledve nálunk, átmehet a szomszéd kocsmába. A tisztikart, ki mindig meg van elégedve, máskor is szívesen látjuk.” Ezen kijelentésre óriási konsternáció támad. A kritikus helyzetet Malac Pista egy ötletes mondással elüti és Cili nénit mosolyra és megbocsájtásra gerjeszti. Vigyázat a herkenytyűvel!

Egy másik herkenytyű.

Egy kecskeméti gyalog zászlóalj Budapestre menetelt. *Hosszú* pihenőjét Bérceién tartotta meg, hol a tisztikar egy előkelő úriházhoz ebédre volt meghíva.

A zászlóaljnak parancsnoka egy öreg agglégény volt, ki életének nagy részét vendéglőben élte le. A zászlóaljparancsnok az ebédhez üléskor megrögzött szokásból a kanalát törülgetni kezdte. A háziasszony ennek láttára haragra lobbant és azt mondja: őrnagy úr, nálunk minden tiszta, ha nem hiszi, tessék átmenni a kocsmába.

A tisztikar szó nekiül felállt és átment a kocsmába. Máskor vigyázat a kanállal!

A penna huszár.

Tövisivel a Prófétában épp a söröző asztalnál ültünk, amikor Wiszky segédtsízt azt a hírt hozta, hogy Kisécsi Imre vezérkari százados, ki Frigyes főhercegnél Pozsonyban teljesített szolgálatot, csapatszolgálatra az ezredhez bevonul. Óriási örömet okozott ez a hír, mert Imrét mindenki szerette. Tövisinek úgy látszott, nem tetszett az áthelyezés, mert azt a megjegyzést tette, hogy nem szeretem a „penna huszárokat”. Imre nem sokat törődött Tövisi megjegyzésével, mert penna huszár létére is kitűnő lovas volt, a csapatszolgálatot pedig kiválóan értette.

Amikor csak lehetett, Tövisi Imrének kellemetlenkedett. Ez a kellemetlenkedés nem annyira Imre személyének, mint vezérkari voltának szóit. Megváltozott Tövisinek Imrével szembeni magatartása akkor, amikor megérkezett a parancs, hogy az ezred tisztikara a törzstiszti hadijátékon megjelenni tartozik és amelyen Tövisi fog a lovas felderítésről előadást tartani. Hiába mondta Tövisi Imrének, hogy az előadás alatt mellette tartózkodjon, Imre elvegyült a szélső balszárnyon az előadás alatt. Úgy látszik, Tövisi „hadijáték-asztalt” talán még sohasem látott életében, mert ezredét az út helyett egy „réteg-vonalra” helyezte el, melyről nem tudott

kibontakozni. Emil tábornok igen szigorú ember volt, és katonai tudás tekintetében nem ismert tréfát. Emil tábornok a rétegvonalról kibontakozni nem tudó Tövisit leemelte és ellovagoltatta nyugdíjba. Imre azután olyan előadást tartott a hadászati felderítésről, amelyhez Emil tábornok is kézfogással gratulált. Imre a világháborút dicsőségesen végigküzdötte „pennájával” és 3 fiával. Hogy Tövisi nem szerette a Betút és Pennát, annak nem is annyira ő volt az oka, hanem az a kor, amelyben élt és amely a lovastudományt elsősorban is a lovaglási tudásban kereste.

A Curbett gróf.

A világháborúban Sárvári Lajos gróf, tart. huszárhadnagy is századomnál szolgált. Sárvári gróf Alexandriából vonult be, ahol meghatalmazott miniszteri állást töltött be.

A négy tornyú templomba egy ünnepi misére Sárvári gróf is kirendeltetett. Amíg a templom előtt János tábornok megérkezését vártuk, a tisztikarnak feltűnt Sárvári gróf Lipót-rendje, mert még akkor a helyőrségben senkinek sem volt egy Signum-laudisa sem. A várakozó csoportból egyszer csak hozzám jön egy százados és kérdezte: Mondd kedves kamarádé, ki ez a huszártiszt és miért kapta a Lipót-rendet?

A huszártiszt az Sárvári Lajos gróf. A Lipót-rendet pedig azért kapta, mert az U4-en, ahol ezelőtt beosztva volt, a francia Curbett cirkálót fenékbe fúrta. Óriási szenzációt okozott ez a hír a tiszti karban. Mindenki azonnal jött Sárvári Lajos grófnak bemutatkozni és gratulálni.

Alig, hogy a templomból kijöttünk, Sárvári azonnal hozzám jött és megkérdezte: Te Bandi! Miért jöttek a tisztek hozzám bemutatkozni és gratulálni? — Azért jöttek, mert én a kíváncsiskodó századosoknak azt mondtam, hogy te a Lipót-rendet azért kaptad, mert az U 4 en a francia Curbett cirkálót fenékbe fúrtad. Igen feszélyezte ez a tréfa Sárvári Lajos grófot, leginkább azért, mert neki János tábornok is gratulált. Fel is kereste másnap hivatalában János tábornokot és bejelentette neki, hogy ő a francia Curbett cirkálót nem fúrta fenékbe.

Nem baj, — monda mosolyogva János tábornok, ha nem is fürta fenékbe. Még elég sokáig fog a világháború tartani, talán majd alkalma lesz fenékbe is fürni. Hony soit, qui mal y pense!

Sárvárit ezen eset óta az egész helyőrség csak Curbett grófnak titulálta.

A főhercegi szemle.

Még a boldog békevilágban a pécsi 19. ezrednek egy százada ki volt különítve Fiúméba, amely kikülönített részt „Fiumei századnak” hívták. Ezen század reprezentálta a magyarságot a magyar tenger partján,

Abban az időben József főherceg volt a honvédség főparancsnoka. Egy alkalommal, amikor a cirkvenicai nyaralókastélyába ment üdülni és keresztül utazott Fiúmén, a fiumei század felett szemlét tartott.

Szemle előtt a század parancsnoka engedélyt kért a cs. és kir. fenségtől, hogy a század tisztikarát bemutathassa.

Ilyen bemutatkozáskor a cs. kir. fenség mindenkiel kezét fogott és mindenkire volt egy két nyájas szava.

Mivel a régi időben az volt a szokás, hogy az egyetemest végzetek mindig a legszélsőbb balszárnyon állottak fel, Szemére Adolf főorvos bemutatkozása is legutoljára maradt.

A bemutatkozáskor a századparancsnok a következőket mondta: Szemere Adolf főorvos úr.

Erre a cs. és kir. fenség Szemere főorvosnak kezét nyújtotta és a következőket kérdezte: Főorvos ur, Ön abból a híres, régi „de genere Huba” családból származik? — Nem fenséges úr! Én a még régebbi „de genere Mózes” családból származom, — válaszolá Szemere. Er hat Recht!

Itt van Braganza és Croy herceg.

Egy délvidéki nagyvárosban igen kedves jóbarátunk volt a Hadik huszárok tartalékából, szegedi Endre hadnagy. Endre nem csak gyáros, de nagy erdőbirtokos is volt, szép Erdély

országban. Egy késő őszi napon a délutáni órákban érkezett Aradra Endre a vasúton. A pályaudvar éttermében két Hadik huszár főhadnagyot pillantott meg, kik búslakodva ültek az asztalnál.

— Hát ti mit csináltok ily szokatlan időben az étteremben — kérdezi Endre a búslakodókat.

— „Másnaposak” vagyunk. Tegnap a Muri mamánál házibál volt, onnét kerültünk ide.

— Tudjátok mit, csináljunk egy harmadik napot is. Jöjjetek el hozzám, nálunk ma van a híres Nőegyleti bál.

Amíg a másnaposak tanakodtak, Endre eltávozott és két darab első osztályú tour-retour jeggyel jelent meg, melyet átnyújtott a tanakodóknak. A kocka ezzé! el volt vetve, a tanakodók Endrével utaztak. Késő este érkeztek meg a bálozók Endre lakására. Amíg a vendégek fürödtek és készültek a bálra, Endre a telefonhoz ment és Jánost hívatta. Azon este a Nőegyleti bál János nagyszállodájának termeiben volt.

János a telefonhoz ment és Endre a következőket mondta neki:

— Jánoskám, légy szíves 11 -re az emeleti szeparéban 4 személyre jó kis vacsorát tálalni.

— Meglesz Endre, csak pontosan érkezettek a tálalás miatt.

— Jánoskám, még azt akarom mondani, hogy a vacsorához ne magyart, hanem Pommeryt hűttes be.

— Kik a vendégeid, hogy francia kell?

— Braganza és Croy hoztam magammal Aradról, de ott lesz a kis Totó is.

János a hercegek hallatára azonnal frakkba öltözött, feltette francia érdemrendjét is, amelyet a párisi világiállításon kapott, a négy legügyesebb pincérrel pedig nehéz ezüsttel terítettett.

Nemcsak a bálban, de az egész vendéglőben elterjedt a híre, hogy itt vannak Braganza és Croy hercegek.

A bálteremben azonnal beszüntették a táncot, a vezetőség ülésre ült össze, hogy megbeszéljék, vajjon milyen formában hívják meg a fenségeket a bálra. Elhatározatott, hogy az elnöknő vezetése mellett négy tagú bizottság hívja meg a fenségeket.

Először „Ági” jelentkezett Endrénél, hogy kieszközölje a bizottság fogadását. Fogadták is a bizottságot, de csak vacsora után.

Végre megérkezett a bizottság. Az elnöknő szép beszéd

kíséretében kérte a hercegeket a bálon való megjelenésre. Elfogadták a meghívást de várakozni kellett, míg a hercegek a két kinyitott franciát felszívták.

Ezen várakozás alatt a bálteremben óriási izgalom uralkodott. Azon vitatkoztak, hogy kik legyenek a hercegeknek bemutatva. Minden mama be akarta a leányát mutattatni, mert tudomásuk szerint a hercegek nőtlenek voltak és arra gondoltak, „hátha az ördög nem alszik”, ki tudja előre, mit hozhat a jövő! Végre a hercegek beléptek a bálterembe a „közkedvelt” (?) osztrák himnusz hangjai mellett. A fenségeket a rögtönzött díszhelyre vezették és ültették. Az egyik herceget Endrének és kis Totónak kellett a díszhelyre felvezetni, mert már igen „harmadnapos” volt. A hercegek csak fél órát voltak a bálteremben, ezalatt az idő alatt történtek a bemutatások. Táncról persze szó sem lehetett, mert a hercegek túlságosan bepommeryztek. Sok mamának esett emiatt dugába a reménye. Alig hogy a hercegek eltávoztak a bálteremből, a főhadiszállást visszahelyezték a szeparéba.

A hosszú, vékony, tótosan beszélő „Emeletes-tót” volt a város főtanfelügyelője, kir. tanácsos, stb. stb. Gyula barátunk a kávéházban ép billiárdozott, amikor meghallotta, hogy a fenségek ismét a szeparában vannak. Azonnal ledobta a dákot, felszaladt a szeparéba, kihívatta Endrét és kérte, hogy ő is, mint kir. tanácsos tisztelegessen a hercegek előtt. Be is engedték Gyulát, ki nagy hajlongások közt üdvözölte a hercegeket. Az egyik herceg az üdvözlésre azt mondta:

— Készének tanfelügyelő, eltávozhat. — El is távozott Gyula, hosszú orral.

Mivel reggel 4 órakor indult Aradra a hercegek vonata, János megtette az intézkedéseket az utazásra. Előállott a fiakker, amibe János és pincér-hada rakta be a fenségeket. Egyik herceggel majdnem baj történt. A beszállásnál a fiakker másik ajtaján kiesett. Szerencse, hogy csak az ablaküveg törött be. Az elindulás előtt az egyik herceg megköszönte János szíves fáradságát:

— Készének, Herr Wirth, igen szép volt és jó volt minden, majd gondoskodni fogok még egy medáliáról”.

Igen köszönte János, de biz azt a mai napig se kapta meg.

Másnap az összes helyi lapok a báli tudósítással kapcsolatosan sokat foglalkoztak a hercegekkel. Azoknak névsorát is közölték, akik abban a szerencsében részesültek, hogy a hercegeknek be lettek mutatva.

Minden titkot, így az álhercegek kilétét is, a tyúkok nemsokára kikaparták. Óriási volt a felháborodás a városban Endre ellen.

A helyi lapok, hogy rajtuk is ne nevetessenek, azt mondták, hogy ők a tréfába be voltak avatva. Most az elnöknőt, Gyulát, Ágit és a bemutatottakat figurázták ki a lapokban. Ági, a Vivóclub elnöke, igen előkelő úr és gavallér volt. Haragjában, hogy ő is belekerült a kifigurázottak listájába, Endrét feljelentette a Hadik-huszárok becsületügyi választmányánál, hogy Braganza és Croy hercegek nevével visszaélt.

Endre az igazoló jelentésben azt mondta, hogy ő nem élt vissza a hercegek nevével. Ő csak Jánosnak mondta tréfából, hogy Braganza és Croy a vendégei, hogy még jobb vacsorát adjon.

János a főbűnös, mert az elnöknek ő kedveskedett a hírrel.

Mivel Braganza és Croy is Endre mellé állott, ők nem sérelmeztek semmit, Endre eljárása igazolást nyert.

De hogy a báli közönség is elégtételt kapjon, a hercegek megígérték, hogy a nyári lóversenyre eljönnek a városba, hogy ne csak talmi, hanem valódi hercegeket is lássanak.

El is jöttek.

A zentai úsztatási királygyakorlat.

A lovasság nem csak lovas-, de úsztatási gyakorlatot is szokott tartani. Az úsztatási gyakorlat célja az, ha a lovasságnak nagyobb folyóvonalon kell átkelni és nincsen híd, vagy átkelésre alkalmas csónak, hogy fenn ne akadjanak s ezek nélkül is át tudjanak kelni a folyó vonalon.

Az átkelésre, hogy gyorsan véghezvihető legyen, a huszárokat már békeidőben be kell iskoláztatni, a lovakat pedig be kell úsztatni.

Csak sekélyebb és nem túl sebes vízen tud a lovasság lóháton, teljes felszereléssel átkelni. Mély és sebesebb víznél a lóról le kell szállni, a lovakat csoportonként át kell úsztatni, a nyeregfelszerelést pedig a lovakra felmálházott és felfújható gumitömlőkön és a kéznél levő zaboszsákoknak szalmával, fűvel való kitömésével csinált tutajokon kell átszállítani.

Mivel őfensége a király még nem látta hogy kel át a folyón a lovasság az újonnan rendszeresített gumitömlőkön, a hadvezetőség elhatározta, hogy ezt Zentánál, azon a helyen fogja őfenségének bemutatni, ahol Savoyai Eugén a törököt hazánkából kiverte.

A gyakorlat tárgya volt: a hadászati felderítésre előretolt lovasdandárnak átkelése a Tiszán. Ezt az átkelést egy lovasdivízióknak kellett megakadályozni, vagy késleltetni.

Nagy szenzációt okozott az a hír, hogy a király Zentára jön nemcsak Bácskában, hanem a szomszéd Bánátban is. Pista báró, Bácskának kiskirálya és a közigazgatás feje, óriási intézkedéseket tett a király fogadtatására. Mivel Zentán megfelelő kastély nem volt, a király és kíséretének elhelyezésére a piactéren lévő szállodát építették át. Nemcsak a fő, hanem a mellék mezei utakat is átépítették. Olyan tömeges munkálatokat rendeltek el, melyek a mostani munkanélküliséget is teljesen megszüntették volna.

Az egész úsztatási gyakorlatot az öreg József főherceg irányította, aki akkor a honvédség főparancsnoka volt.

Mivel a cs. és kir. fenség a királyt a megérkezés után tájékoztatni akarta az általános helyzetről, Kecskeméti Milán főhadnagynak azt a parancsot adta, hogy négy jól úszni tudó szögedi molnárlégény huszárral úsztasson át a Tiszán és állapítsa meg, hogy az ellenséges lovasság tüzérsége hol van elrejtve a füzesekben?

A parancs vétele után Milán azonnal kiválogatta az átkelésre alkalmas huszárokat, a Tisza partját lopva megközelítette a füzesben, a lovakat lenyergeltette, maguk pedig teljes „Ádám-kosztümré” vetköztek — még a kombinét is levetették, nehogy vizes legyen — és megkezdték a Tiszán való átkelést.

A lovak még úszni se kezdtek, amikor hirtelen a Tisza-part alsó részéről vad ordítással egy 12 huszárból álló ellenséges járőr közeledett.

Milán, hogy az ellenséges járőr fogságába ne essék, a vízből egyenest Zenta felé vágatott. Három huszár a nyergeletlen lóról,” a vad üldözés következtében lefordult és hadifogságba jutott. Milán azonban a negyedik huszárral teljes „Ádám-kosztümré” bemenekült Zentára és a piacon a királyra várakozó közönséget szétriasztotta és a csókai fahídon átmenekült a Tisza túlsó partjára. Mivel Milánon nem volt rajta a cs. és királyi mondúr, a hídőrség nem ismerte fel és nem lépett „fegyverbe”.

Az ellenséges, üldöző mondúros huszárok közeledtére azonban a hídrség fegyverbe lépett és megakadályozta Milán elfogatását.

Pista báró a királynak az udvari ebéden elbeszélte az esetet, aki kecskeméti Milán bravúros megmenekülésén igen jól mulatott.

Milán most a „híros város” legkitűnőbb bortermelője és boldogan húzza a leszanált ezredesi nyugdíjat.

A nyitrai lovasdandár gyakorlat.

Ezt a cikket nem a Fejbólintó, hanem a Fejlógató Jánosok részére írom meg, hogy emlékezzenek vissza a vidám múltra, felejtsek el a sivár jelent és bízzanak a boldogabb és szebb jövőben. Még azt is meg akarom mondani, hogy tulajdonképpen ki is volt az a „De genere Kuli”?

De genere Kuli volt a honvédség leghíresebb lovasa és legjobb tréfacsinálója. Kuli egy tréfa kedvéért még 30 napra is képes volt becsukadni magát.

Kuli ős nemes családból származott. Családfájának ágai egész Huba vezérig felnyúlnak. Mivel nemcsak 7, hanem 70 őst is ki tudott mutatni, azért a kamarási méltóságot sose kérték. Ők azon felülállónak tartották magukat.

Kuli olyan különös ember volt, hogy az összes felszerelését maga kreálta, ruházata elütő volt a szabályzattól. Igen széles görbe kardja Szolimán császáréhoz hasonlított. Kardjának kosara pedig akkora volt, mint egy szakajtó. Óráját pedig az oldalzsebében hordta, mert akkora volt mint egy tányér.

Kulinak ezen szokásaiért parancsnokaival igen sok baja volt, mert ebben az időben a „súlypont” az öltözködésen volt. Kulit büntetésből áthelyezték Erdélybe. Vásárhely diktátora igen érdehsangu ember volt. Kulinak első szereplése se jól végződött. Zagorszky ezredes Kulit a jelentkezésnél „vigyázz állásban” 1¹/₂ óráig dorgálta. A jelentkezés végén megkérdezte Kulit, hogy megértett-e mindent? Egy szót sem értettem meg — válaszoló Kuli — hogy lehet megérteni azt, hogy mikor csak egy rövid jelentkezésre jöttem, másfél óráig dorgálnak, mikor még semmit sem csináltam”.

Kulit meghívták a kolozsvári mágnások egy bálra. Hogy ruházatára panasz ne lehessen, egy kincstári ruhát átzinórozottatott arannyal. A zubbony nyaka oly alacsony volt, hogy Kuli főhadnagyi csillagjait csak egymás mögé lehetett fölvarrni. Hogy csizmája is szabályos legyen, Mutásku Valér tisztiszolga csizmáját húzta fel.

Amikor belépett a bálba a táncot abba hagyták, mindenki Kulit nézte és nevetett. Kuli a mágnásoknak igen jó barátja volt, mert a zsuki vadászatokon Tisza Istvánnal ők lovagoltak a legszebben. Kuli Mutásku Valér csizmájában táncolta a szupé csárdást Teleki grófnővel.

Palkovics tábornok is igen jót nevetett Kuli öltözködésén. Ő is tudta, hogy Kuli „ezen szabályszerű” ruhát Zagorszky megtréfálására csinálta.

Hogy Zagorszki Kulit be ne zárassa, Palkovics tábornok áthelyezte Keszthelyre. Torkosi őrnagy Keszthely parancsnoka folyton az öltözködésen lovagolt és emiatt Kulival igen sok baja volt.

Régi szokás volt, hogy a fővárosi tiszt szabók ruharendelések végett ellátogattak a vidékre. Keszthelyen is megjelent „Miso-ga” szabásza. Amikor a laktanyában jelentkezett, Torkosi őrnagy azt mondta neki, hogy De genere Kulinak is csináljon egy szabályszerű ruhát. Meg is kapta Kuli a ruhát, de a számlát nem fizette ki. Ebből nagy kavarodás támadt. Mivel Torkosi rendelte a szabályszerű ruhát végül mégis neki kellett kifizetni a számlát.

A „kavarodás” miatt Kuli örökre búcsút vett Keszthelytől. Útközben Pesten is megállott. Ezidőben Pesten Misztránszky hadtestparancsnoknak az a furcsa szokása, volt hogy „Niki—Pali” két vezérkari tisztjével mindennap a Dunapart korzón sétált és az attila nélkül sétáló tisztekre vadászott. Dentó, Klóbi tábornok segéd-tisztjével is találkozott Kuli.

Kulikám, ha nem akarod magadat becsukadni, ne menj a korzóra attila nélkül sétálni. De kimegyek, mert engem nem csuknak be. De becsuknak. Tegnap Luskody grófot is becsukták 10 napra. — Fizetsz egy pezsgős vacsorát az Országosban ha kimegyek attila nélkül sétálni és nem csuk be Misztránszki? — Fizetek.

Kuli azonnal a szállóbeli lakására ment, felhúzott egy köpenyt és kiment a korzóra sétálni. Még a korzó közepére sem ért amikor már szembejött Misztránszky. Misztránszky a szokatlan látványra Kulihoz küldte „Nikit”. Te Kuli, a kegyelmes kérdezteti, hogy miért vagy a júliusi 30 fokos melegben köpenyben? Mondd

meg az öregnek, azért, mert meleg van. Sokkal hűvösebb köpenyben sétálni, mint nehéz zsinóros atillában. Misztránszkyt a válasz az első pillanatra meglepte. De mivel a szabályzatot ismerte, amely nem tiltja júliusban köpenyben sétálni, Kulit nem is büntette meg.

Kuli megnyerte a pezsgős vacsorát. Egyenest a pezsgős vacsoráról vonult be új állomáshelyére Kuli. Még be sem rendezkedett, amikor már indulni kellett a Nyitra vidéki lovasdandár gyakorlatra. Kuliék lovasdivíziója a püspökmajorba volt beszállásolva.

Egy holdvilágos estén azt indítványozta Kuli, hogy lovagoljanak be Nyitrára egy zenés kávéházba „feketére”. Óriási helyesléssel fogadták az indítványt. A lovakat azonnal felnyergelték és a társaság elindult a „feketére”. Késő éjjel érkeztek Nyitrára. Mivel Nyitrán senkit sem ismertek, egy ideig bolyongtak az utcán. Egyszerre csak Gazsi megszólalt: Halt! Zenét hallok! A társaság a zene irányába lovagolt. Amikor közelebb értek, nagy világosságot és a kapu előtt a „holdfényben gyönyörködő” tisztitársaságot pillantottak meg.

— Ez az a hely, amelyet mi keresünk — mondta valaki. Míg a „feketézők” a lóról leszálltak, a holdfényben gyönyörködő társaság megindult a város közepe felé. Mivel a kapu nyitva volt, a társaság bevonult a világos szalonba, ahol a zongora mellett egy fiatal úrinő ült. Gazsi azonnal az úrinő mellé telepedett és elkezdett dúdolni. A szokatlan zajra benyitott egy idősebb úrinő. Kuli az úrinőben a tulajdonosnőt vélte felismerni, azonnal hozzálépett és kérdezte?

— Mamuska, kapunk-e még valamit?

Étel már nincs, mert késő van, bor és kávé azonban van bőven.

—Hát az úrhölgyek hol vannak?

Azt hiszem már lefeküdtek; majd megnézem őket.

Amíg a diskurzus folyt, a szomszéd ajtón egyszerre csak belépett a háziúr éjjeli pongyolában és kiáltja: Kikérem magamnak, ki hívta az urakat? Azonnal távozzanak. El is távoztak, mint ha puskából lőtték volna ki őket, meg sem álltak hazáig. Másnap a dandárparancsnokhoz Nyitráról panasz érkezett.

Naményi őrnagy, Nyitra állomásparancsnoka elpanaszolta, hogy amikor ő nevenapját tartotta, tisztí vendégei eltávoztak és pihenőre tért, idegen huszártisztek hívatlanul a lakásba bejöttek és zajongtak. Az elkövetett sértésért elégtételt kért, A feljelentés vétele

után a dandárparancsnok összehívta a tiszteket, felolvasta a feljelentést és felhívta az értelmi szerzőt a jelentkezésre. Kuli a felhívásra óriási derűtség közt előlépett és tisztelgett.

Látja — fordult a dandárparancsnok a segédtszjtjéhez — mondtam, hogy Kuli volt az értelmi szerző. Ilyen badarságot csak Kuli szokott csinálni.

Hogy Naményi őrnagy is elégtételt kapjon, a dandárparancsnok elrendelte, hogy a kirándult társaság másnap délben teljes díszben jelenjen meg Naményi őrnagy lakásán és a végzetes tévedésért szolgáltatson elégtételt. Ezen határozatról Naményi őrnagy egy lovasküldönc útján értesítettett. Másnap meg is jelent a „feketéző” társaság Naményi őrnagy lakásán és nemcsak bűnbocsánatot, hanem egy másnap reggelig tartó névnap ebédet is kaptak.

De genere „Kuli” még most is a budapesti „Valéria” mozgó boldog tulajdonosa és híres kesztyűgyáros.

Az éjjeli zene.

Igen híres és kemény legény volt a „hírös város” huszárrezredében Ágosegyházi Géza. Géza olyan csinos, szép daliás legény volt, hogy még a hetes kranzchenisták is szerelmesek voltak beléje.

Géza alig hogy a Ludovikából kikerült, olyan súlyos betegségbe esett, mint az „Uelsi herceg”.

Egy zajos multság után Géza megkért egy idősebb bajtársat, hogy tudja ki Istvánka doktor-papájától, hogy nem-e tudná súlyos szívbaját meggyógyítani?

A papa azt válaszolta, hogy ezt a kérelmet majd csak akkor adja elő, ha főhadnagy lesz.

Az egész „hírös városban” arról beszéltek, hogy Géza Istvankától, tea-rózsákkal telt, kosarat kapott ajándékba.

Géza, hogy ezt a városi pletykát megdöntse, éjjeli zenét adott Istvankának és az éjjeli zene végén Istvankának a pikulással háromszor lefúvatott.

Még ma is azt hiszik a „hírös városba”, hogy a „rózsákkal telt kosarat nem Géza, hanem Istvánka kapta.

Zwei Stück eine Portion.

Egy délvidéki nagy hadgyakorlaton, mint tiszti járőrparancsnok, abban a szerencsében részesültem, hogy Königsnadon (Királykegyén) a hadtestparancsnoki asztalhoz voltam hivatalos ebédre.

Az ebédet, ha jól emlékszem egy világoshajtókájú ezred rendezte, Komlóskeresztesi báró ajándékát képező, nehéz ezüsttel terítve. A hosszú ebéd vége felé a kiszolgáló a hadtestparancsnokot valami krémes fánkkal kínálta. „Zwei Stück eine Portion” — figyelmeztetéssel.

A figyelmeztetésre a hadtestparancsnok hátranézett és tréfásan kérdezte:

— Nos és ha három darabot veszek, mi fog történni?

— Mög jelentöm a mönázsi tiszt úrnak, hogy egy darab hiányzik — volt a válasz.

Er hat Recht!

Wekerle, a dohánycsempész.

Egy kedves rokonom, Csajághy Béla vezérfőtörzsorvos is volta Honvédelmiben a katona orvosi tisztikar főnöke.

A nyári szezonban Wekerle Dánosról, Csajághy pedig Gyónról járt be a reggeli vonattal a minisztériumba.

Csajághy rendszeren Kőbányán átszállt Wekerle vonatára, h^ogy együtt mehessenek fel a várba fiakkeren.

Csajághy, míg Wekerle Kőbányán a beadott lapokat olvasta, egy iratalka csomaghoz hasonló csomagot csúsztatott Wekerle felakasztott kabátja zsebébe. A Várban, a pénzügy előtti búcsúzáskor Csajághy Wekerlének azt mondta:

— Sándor kérlek, légy szíves a kabátod zsebéből dohányomat ideadni. Sittra tanácsos hónapok óta rágja a fületem, hogy hozzak neki Dabásról egy kis szüzdohányt. Ne haragudj, hogy veled hozattam be a vámon a dohányt, de gondoltam, hogy téged a fináncaid nem fognak lecsípni.

A fokos.

Igen kedves barátunk volt a Prófétai sörözőasztalnál Egyenes Samu százados. Samu nemcsak zászlóaljparancsnok, hanem őrnagy is lett. A kincstártól egy hátslóra volt igénye, amelynek kiválasztását de Genere Kulira bízta.

Kuli igen humoros ember volt, a hátsló kiválasztását is humoros szempontból fogta fel, ezért választása a „Fokos”-ra esett. Szívettepő volt Fokos búcsúztatása a huszárlaktanyából. „Isten veled jó kis Fokos, többet soha nem látunk, bakáéknál is becsülettel szolgálj, szégyent ne hozz a századra.” Másnap Samu már a Fokoson rukkolt ki a gyakorlótérre.

A gyalogsági és a huszár gyakorlótérre párhuzamosan vezető utat egy nagy szőlőskert választotta el egymástól. Menetközben Fokos meghallja a másik úton menetelő huszártrombitát, Samut elragadja, a szőlők közt hazajön és Samuval bebújik a „szakaszba”, a régi helyére. Samut a biztos haláltól csak a kápa és a Fokos nyaka mentette meg. Sapkája, kardja fennakadt a szőlőben.

Hogy a Fokos Samuval ismét meg ne szökhessen, mindaddig két baka vezette, míg megszokta a gyalogsági életet.

Az ollári ütközet.

Amikor Klobi tábornok vette át a lovasság felügyeletét, a katonai kiképzés egészen más irányba terelődött. Elmaradt a szigorú formákhoz való ragaszkodás, áttértünk a harcszerű kiképzésre.

Az egerszegi lovas-divíziónál a harcszerű kiképzés nagymestere, a Lozsi báró százados volt. Ödön, nem katona bölcsőben született. Atyja halála után átvette nagy földbirtokainak kezelését, azonkívül országgyűlési képviselő és a wieni delegáció katonai előadója volt. Ödön is, mint igen sok más, a koalíciós választásokkor kibukott a képviselőségből.

Lozsi, kastélyának építkezési idejére, mint tartalékos százados bevonult katonai szolgálattételre és átvett egy tényleges századparancsnokságot. Ödön nem csak szerette a katonai szol-

gálatot, hanem érte, igen nagy anyagi áldozatot is hozott. Egervári nagy birtokának nem volt más hivatása, mint az egerszegi divíziót ellátni zabbal, szénával, szalmával, fával és borral.

Ödön a lökiképzés elsajátítására saját költségén, olyan házilövöldét állított fel, amelyet a budai lövészek is megirigyeltek volna. Az elméleti kiképzés befejezése után minden héten volt egy harcszerű lögyakorlat a nagylegelőn ürgékre. A századok harcszerűen, rajba fejlődve vadásztak ürgékre, amelyet az országúti vándor cigányok kaptak meg pörköltnek.

Minden harcszerű kiképzés „majálisszerűen” lett megtartva. A gyakorlaton résztvevők nemcsak pénzjutalmat, de uzsonnát és bort is kaptak. Ez a majálisszerű kiképzés a legnagyobb ambíció és kedvet váltotta ki a huszárokból. Olyan tökéletes volt a kiképzés, hogy egy hiba, vagy meglepetés a legritkább esetek közé tartozott. Minden kimenetel a gyakorlótérre, viszonyossággal történt. Ha valahol egy hiba történt, arról hetekig beszéltek.

Gorodoki ezredparancsnok is igen kedvelte ezt a gyakorlási módot. Amikor csak tehetette, átjött Egerszegre, ezen gyakorlatokon mulatni.

Ödön ezen gyakorlatoknál velem szeretett rivalizálni. Ha sikerült a századomat megverni, vagy meglepni, azt még Bécsbe is megírta. A századoknál olyan tökéletes volt a felderítés és biztosítás, hogy már hetek óta nem történt hiba, amiről beszélni lehetett volna. Egy kivonulási napon, Ödön azt a tréfát csinálta velem, hogy az útvonal mentén fekvő nagy szalmakazal belsejét kivájatta és elhelyezett benne egy lovas-szakaszt.

Századom erre nem volt elkészülve és amikor a szalmakazal mellett elmentem, a századot hátulról megtámadta és széjjel ugrasztotta. A sikeres lovastámadásnak Ödön igen megörült és a győzelmet azonnal megtáviratozta Gorodoki ezredesnek.

Nem tartott Ödön öröme sokáig, mert én másnap az országút mellett az erdőbozótban elrejtettem négy gyalogtrombitás és tíz gyaloghuszárt. Ödön mit sem sejtve, menetoszlopban bandukolt a gyakorlótérre. Amikor a menetelő század közepe a bozótban fekvő gyaloghuszárokhoz ért, a négy trombitás elkezdte fújni a „rohamot”, a többi huszár pedig kiabálta, hogy „rajta-rajta!”

Ettől a nem várt meglepetéstől Ödön százada annyira megijedt, — nehogy fogságba kerüljenek — úgy széjjel futott, mint a csirkék. Ödön ezen a napon nem tudott gyakorlatot tartani, mert a széjjel futott huszárokat nem tudta összetrombitálni.

Ödön vereségét én is megtáviratoztam Tódor gróf kamarásának, aki a táviratot azonnal közölte Gorodoki ezredessel.

Másnap Gorodoki ezredestől távirat érkezett, hogy Egerszegre érkezik és 11 óraker várjam a divízió irodában.

A jelzett időben kopogok az iroda ajtaján. „Ki az mek van?” Én vagyok, ezredes úr. „Tehát jöjje be!” Bemegyek. „Tehát mesélje, hogy aztán mek volt, az az attak az Edönnel?” Elmondtam az előzménnyel részletesen mindent, azt is, hogy Ödön a haját tépte, mert nem tudta összetrombitálni a századát. „Tehát köszönök, attól az attaktól jól mek volt.”

Este Ödön bárónál, Gorodoki ezredes tiszteletére nagy vacsora volt. A pezsgő nyitásánál Gorodoki ezredes kérdezi Ödönt: „Te, Ödön, igaz az, hogy a Bandi a századodat egy mosogatóronggyal széjjel kergette?” Igaz ezredes úr, de majd adok én a gyalázatosnak.

Vacsora után Gorodoki, Ödön és Nagyjasai őrnagy, a divízió parancsnoka félrevonultak egy mellékszobába és ott határozta el, hogy Ödön a jövő héten megtartandó ollári felderítő gyakorlaton fog elégtételt venni Bandin a múltkori csalásért.

Ödön igen megörült ezen határozatnak, mert égett a bosszúvágytól. Ödön már másnap megkezdte a „hírszerző különítmény” összeállítását. Ödön különítményének vezérkari főnöke — illetve katonai esze — András kamarás volt.

Tommy gróf és kamarás volt az asztalnok. Béla gróf és kamarás látta el a „szolgálattelvő” kamarási teendőket. Ebben a mesterségben dolgozott egy ideig Pesten, a várban is.

Luskodi gróf és kamarás volt az „ívó”, illetve pohárnok.

Az úti-marsalli teendőket Bozán Bander látta el. A gyakorlat tárgya volt: éjjel táborozás. Másnap reggel a hírszerző különítmények működése, viszonyossággal.

Esetleges találkozó harc. Északi fél: Ollárpusztja környékén. Déli fél: Kispáli vonalában. Indulás: járőrök reggel 4 óra, különítmények: reggel 6 óra. A kanizsa—szombathelyi vasúti vonalat a 175. sz. őrháznál a különítményeknek reggel 7 óra előtt nem szabad átlépni.

Ödön az ollári táborozásra nagy előkészületeket tett. Szakácsnők főzték a pörköltet, a bort pedig az uradalom erdszei szolgálták fel, úgy a tiszteknek, mint a legénységnek. Este Ödön neje, Angela grófnő is kikocsizott Nagyjasai őrnaggyal egy lipicai négyesen a tábori vacsorára.

Én egész táborszerűen vonultam ki a gyakorlatra. Tisztem is csak egy újdonsült Ludovikás volt (Komáromy Laci). Indulás előtt a laktanyában azt a titkot közölték velem, hogy Ödön báró a Garamszegi századtól egy szakasszal megerősítette a századát, hogy minél biztosabban győzzön.

Ettől a hírtől egy cseppet se ijedtem meg, mert az indulás előtti napon, amikor Ödön bárót a századirodában kerestem, a földön egy összegyűrt „oleáta”-szerű papirost találtam, amelyben be volt rajzolva Ödön báró haditerve. Ezen tervből megtudtam, hogy Ödön már reggel 5 órakor meg akarja szállni egy lovas-szakasszal a 175. sz. őrházat. A század többi részével pedig már reggel ½ 6-kor lesállást akar felvenni a rókatanyánál, hogy századomra üthessen.

Hogy ezen haditervet ellensúlyozzam nem kispáli vonalában táboroztam, hanem elbújtam a püspöki erdőben, közel a 175. sz. őrházhoz. Reggel 3 órakor pedig egy lovas-szakasz fedezete alatt, a vezeték lovakat az erdőben hagytam és három szakasz gyaloghuszárral már V24-re, megszálltam a 175 sz. őrházat, úgy, hogy a huszárokat a vasút mellett lévő bokorban bujtattam el. Ollár vidékéről az őrházhoz egy szűk, mély út vezetett le.

Ödön a parancs ellenére, már reggel 5 órakor akarta a vasútvonalat átlépni. Amikor a százada éléről kiabált a vasúti őrnek, hogy a leeresztett sorompót nyissa fel, abban a pillanatban egy fütty-jelre az elbujtatott huszárok olyan pergőtűzet zúdítottak Ödön századára, amelyet a búrok zúdítottak Colenzonál az angolokra.

Óriási pánikot idézett elő ez a nem várt meglepetés. Hanyatthomlok menekült mindenki, nehogy fogságba jusson. A szűk útbeágzásban óriási kavarodás volt. Sok leesett huszárcsákó és kard hevert a mély-útban. Tommy gróf „kartusa” is leszakadt. Luskodi gróf sarkantyúja pedig egy menekülő huszár kenyelében megakadt és az egész csizmatalpa leszakadt, amelyet szintén elszakmányoltunk.

Nagyjásai őrnagy a trombitásával már hajnalban egy magaslatra lovagolt, hogy a gyakorlat lefolyását onnét figyelje. A nagy lövöldözésre trombitását az őrházhoz küldte, hogy megtudja, mi történt ott?

Jelentse meg az őrnagy úrnak, hogy az *Ödön* báró századát „ripityára” lőttem. A nem várt jelentésre Nagynyájasi őrnagy is ide lovagolt és kérdezte: „Hát most mit csináljak ezzel a csaló bandával?”

Én nem csaltam őrnagy úr, mert nem léptem át 7 óra előtt a vasútvonalat. Én csak a vasútvonalat szálltam meg, hogy Ödön ne csalhasson, — Igazad van, de azért te is csaltál és Ödön is csalt.

Mivel láttam, hogy Ödön estig se tudja a századát összeszedni, én a századommal haza loholtam, nehogy a „nagyvezérkar” megverjen, mert tervüket kontrakaríroztam.

Este Ödönnél nyomott hangulatban kezdődött a vacsora. A pezsgő bontásakor felállott Nagyjasai őrnagy és egy szép beszédben méltatta Ödön katonai érdemeit és átnyújtott neki a kibékülés jeléül egy szalaggal átkötött pálmaágat. Velem is kibékült Ödön nemcsak formailag, de szívbelileg is. Folyton arra kért, hogy mondjam meg, ki volt az áruló. Később Ödön még a legjobb háttaslovát is nekem ígérte, ha megmondom, hogy ki volt a „Rédl ezredes”? Hogy ne gyanakodjon senkire, azt meg tettem, hogy kezet adtam arra, hogy a „vezérkarból” senki sem volt áruló.

Ödön a századánál még büszkébb volt Zsiga nevű kisfiára. Reményei be is teljesültek, mert Zsigából igen derék ember vált. Sok fiatal példát vehetne róla.

Kuriózumkép megemlíttem, hogy a 70 és 80-as években három nehéz, becsületes munkával szerzett nagyvagyon alakult meg.

A Baghy, a csalai Kégl és a Lozsi báró vagyon.

Egy vadászaton Palkovits, az uradalom jószág-igazgatója a következőket mondta nekem: Én ezen vagyon megalapításában az első naptól fogva részt vettem. Az Eszterházi bérleten, a Fertő kiöntésekben, az első évben olyan óriási repce-termésünk volt, hogy annak az árából ki lehetett volna fizetni a 12 évi árendát.

László báró ezen nagy magyar vagyon megalapítója, egy rövid emberi életén keresztül szerzett 11200 hold birtokot, 2 millió készpénzt és egy 3 emeletes házat Pesten a Hold-utcában., Ezek a becsületes nehéz munkával szerzett nagy magyar vagyonok ma is meg vannak, amit Trianon el nem vitt.

Ödön báró családja sógorsági viszonyban van a már teljesen magyarrá lett és az ország első gazdája hírében álló Baranya hercegével.

Ödönkéin, kedves, önzetlen, igaz jóbarátunk és bajtársunk, nyugodjál békében. Nemes emlékedet örökre szívünkbe zártuk.

Wer hat Recht?

Igen híres huszár és kemény legény volt a 12-es Walesi huszároknál az én kedves magyar sógorom, Birkási Ede, százados. Birkási arról is közismert volt, hogy párbajban lelőtte egy bajtársát.

Edét szolgálati okokból Miskolcra áthelyezték Kassára. Ede még meg sem melegedett Kassán, amikor már ismét afférje támadt, de ez alkalommal a saját hadtestparancsnokával. A hadtestparancsnok, segédtszjtjével ép a Salkház előtt várakozott fogatára, amikor Birkási százados arra jött. Birkási szabályszerűen tisztelgett a hadtestparancsnoknak.

Nem tudni mi okból, szórakozottságból-e, vagy elnézésből, a hadtestparancsnok Birkási tisztelgését nem viszonozta. Birkási erre a hadtestparancsnok elé állt és a következőket mondta: Nagyméltóságodnak alásan jelentem, hogy én a szabályoknak megfelelően tisztelgtem, amit Nagyméltóságod nem viszonozott!

„Tudomásul veszem százados úr, hogy Ön tisztelgett, de most szépen menjen haza a lakására és ott várja a további parancsot.”

Másnap a »további parancs« megérkezett, amely Edét 30 napra a szobájához kötötte.

Kérdem: Wer hat Recht?

A sóborszesz.

Egy közszeretben álló gyáros barátunknak kitűnő és nagy vadászterületei vannak a legszélső Dráva mentén. Ennek a kitűnő vadászterületnek két nagy hibája volt. Első, hogy igen nehezen volt megközelíthető, igen nagy távolságra volt a vasútállomástól. A második pedig, hogy nem volt a községben megfelelő elszállásolási hely, így a vadásztársaság tagjai egyenként voltak a szegényes horvát lakosságú faluban elszállásolva.

Nem csak én, de Pengő Sándor barátunk is sokszor hivatalos volt ezen kedves vadászatokra. Egy késő őszi vadászat alkalmával, erős hideg, szeles időben kellett a vasúttól a faluig a hosszú kocsit megtenni. Ezen kocsikázás alkalmával Sándor barátunk reumás vállai erősen átfáztak. A megérkezés után Sándor

beszállásolása egy horvát vadórhöz történt. Az elszállásolás után Sándor is, mint a többi vadász, felsietett a Weiszék vendéglőjébe a vadászvacsorára. Elindulás előtt Sándor megszólítja a házigazda vadórét:

— János! Nem tudna nekem a faluban vacsora után sós-borszeszt keríteni?

— Miért ne tudnék, nagyságos úr, hisz sok van a faluban.: Sándor a vacsorán erősen beteázott és sietett haza reumas vállait a holnapi napra kikúrálni. A jó meleg szobában vetkőzés közben kérdi Sándor a vadórt:

— János, mi van a sós-borszesszel?

— Azonnal jön nagyságos úr, most cicomázza magát! Hony soit...

A vucsini és pribérdi Jankovich grófok.

Nagy lelki gyönyörűséggel olvastam a lapokból azt a megható beszédet, amellyel Jankovich Bésán József gróf üdvözölte Dunaszekcsőn uradalmi jószágigazgatóját, Johannides Gézát, 40 éves szolgálati jubileuma alkalmával.

Nincs szerencsém ismerni Bésán József gróft, de beszédéből ítélve, ő is olyan melegszívű főúr, mint a többi Jankovich grófok.

A Jankovich grófok szeniorjai Elemér és Aladár kegyelmesek voltak.

Szöllősgyörököt Tivadar, László és Iván grófok bírják. Bésán Gyula Öreglak ura volt.

A fiatalabb generációhoz Endre és Ata grófok tartoznak.

Abban a szerencsében részesültem, hogy ezen nemes grófi családnak csaknem minden tagját megismerhettem, így módomban volt ezen emberszerető, melegszívű és gavallér urak szokásait megismerni. Egy igen jó barátomnak több ezer hold bérlete volt „Aladár kegyelmestől” Szlavóniában. Ödönnek nemcsak terméskilátásai voltak rosszak, de a Dráva is elöntötte a bérletet. Felkereste tehát „Aladár kegyelme” és fél árenda elengedését kérte. Ödönke, ha itt marad ebédre, az árenda másik fele is el van engedve, monda Aladár kegyelmes, Ödönke ott is maradt ebédre, de nem az árandáért, hanem a grófja iránti

szeretetből. Ödönke is úri gavallér ember volt. Nem akarta Ufa jószívűségét kihasználni, a termény betakarítása és eladása után háromnegyed árendát — amit fizetni tudott — bevitte Aladár grófnak.

A gróf az árendát nem fogadta el és azt mondta: „Gróf Jankovich bérlője nem mehet tönkre, az csak meggazdagodhat!”

Ha Aladár kegyelmes élne, biztosan a kétségbeesett bérlőktől a „fél boletta” árát még akkor sem fogadná el, ha ezt neki a törvény meg is ítéli.

Az öreglaki Bésán Gyula barátságából 30 évig tartotta egy öreg barátját. De nem ám szegényesen. Ernő bácsinak nemcsak hatszobás lakása és fogata volt, hanem az egész háború alatt ugyanolyan finom Havannát szívott, amilyent Bésán Gyula.

László gróf, az én kedves öreg atyai barátom, életpályáját épűgy a medikán kezdte, mint a „Körmendi herceg”.

Laci bácsi az egész háború alatt be volt vonulva a kaposvári kórházba és ott egész délelűtt az operációs teremben működűtt.

Este nyolckor a „Turulében lévű hosszű grűfi asztalnál minden úriembernek helye volt, Nemcsak „Bányászűi” és „Kis-hegyűre, hanem még vacsorára is.

Lászlű grűf nem szerette a gazdálkodást.

Tizenkűezer holdjút bűrbeadta és kűzhivatalt vállalt. Elűbb Somogyban fűbűrűt, kűsűbb Zalában fűispánit. Laci bűcsűrűl Zalában most is űgy beszűlnek, mint a Messiásrűl. Ő is jűtevejű volt minden embernek. Ha egy szegűny ismerűssel talalkozott, rendesen átűlelte és egy 50 vagy 100 koronást csűsztatott a zsebűbe.

Igen szerette Laci bűcsi a szűnművészetet is és barátsűgot tartott fenn az elűkelű művésznűkkel. Nem érdekbűl, de ideális szeretetbűl. Igen sok művésznű levelét olvastam a nagy papirkosárbűl, melyben Laci bűcsűtűl nyaralásra kűlesűnt kűrtek. A pűntz azonnal elkűldte, az utalvűnyszelvűnyre rendesen azt írta: „Hugocskám, a pűntz csak akkor kűldje vissza, ha kűrem.” Szűpen kűrte vissza Laci bűcsi!

Egy alkalommal Laci bűcsűval kikocsikűztunk a lellei birtokára. Kűrdeztem, szokott-e sokat fűrdeni a Balatonban? „Andor űcsűm, most 72 éves vagyok, de ebben a „pocsolyában” műg sohasem fűrűdtem!”

Gazdag fűűr lűtűre Ivűn grűf is életűt a kűzpűlyűn kezdte. A fűldművelűsűgyűben ű dirigűlta a hűres lűtenyűszűsűnket. Most kűtűnű gazda és hűres lűtenyűszű. Ő is űrűkűlte atyja fűűri mentalitűsűt, mindenki igen szereti és tiszteli.

Ata gróf is melegszívű, úri gavallér volt. Ata Slavóniában olyati forgalom volt, mint a „Mahatma” Indiában. Ha valaki Ata nevét hallotta, akkor már azt is tudta, hogy egy gentlemanről van szó.

Endre gróf lett Öreglak ura. Ő is örökölte ősei főúri szokásait. Endre a háború alatt 100 hektó bort küldött fel ajándékba huszárezredének. Húszat a tisztikarnak és 80-at a legénységnek. De nem ám holmi vinkót, hanem a legkitűnőbb balatonit.

A háború alatt én is sokszor élveztem Endre gróf főúri vendégszeretetét Öreglakon. Ezúton is és ismételve hálás köszönetet mondok neki.

Háború előtt én is sokszor résztvettem a „pestszentlőrinci” híres mágnás falkavadászaton.

A „Meetre” egy kegyelmes kocsin érkezett. Mivel a komornyik otthon elfelejtett egy kabátot feltenni a kocsira, ezért az ártatlan inast nagy lármával „elcsapással és kenyerétől való megfosztással” fenyegette meg a kegyelmes. Az áldott jó „Niki herceg” ép mellettem állott. Ez a szokatlan eljárás annyira lehangolta a herceget, hogy feleségével ellovagolt a vadászatról.

Ugyanerről a gróf úrról egy tisztársam beszélt: A kis város intelligenciája a járásbíró vezetése alatt kiment a pusztára névnapot gratulálni a kegyelmesnek. A gratulációt a gróf megköszönte és azt mondta: Az urak térjenek be az „ispánhoz” egy kis reggelire. Erre a szokatlan invitálásra a járásbíró azt mondta: Kegyelmes úr, mi az „ispán” urat szeretjük, őt is megszoktuk gratulálni. Most a kegyelmes úr tiszteletére jelentünk meg, ha nincs számunkra hely még az előszobában sem, ajánljuk magunkat. Ilyen eset egy Jankovich gróffal sohase történhet meg.

Háború alatt egy fiatal gróf a svadronomnál szolgált. Egész háború alatt sülve-főve voltunk egymással. Elmúlt a háború, elmúlt a barátság. Ja-ja, tempora mutantur. A grófi barátom igen sokat járt Pécsre, mert a fia a Piusban volt. A jóbarát nem tartotta szükségesnek soha, hogy legalább egyszer a beteg svadronosát meglátogassa. Már csak azért is szerettem volna találkozni vele, hogy nem-e „magázott” volna ismét le.

A háború után több évre Laci bácsival Pesten a Kossuth Lajos-uccában találkoztam. Ahogy meglátott nyakamba ugrott és össze-vissza csókolott. Akaratom ellenére el kellett vele mennem a Nemzeti Casinóba ebédre, pedig Laci bácsi nem is szolgált a svadronomnál.

Az „Oszkár”.

Ezt a nevet Adány tizedes úr adta Oszkárnak, mert a vezetéknevét nem tudta kimondani. Oly általános lett ez az elnevezés, hogy még a magasabb rangú tiszték is „Oszkárt” csak Oszkárnak titulálták.

Igen kedves önkéntes társam volt Oszkár az 1892. évben, a budapesti központi lovasiskolában. Oszkár tőzsgyökeres budapesti nagyiparos családból származott, a lovat csak fiakkerből ismerte.

Csepei tábornok, lovassági felügyelő, az önkéntes iskolában minden hónapban szemlét szokott tartani. Az elméleti szemle után, minden önkéntesnek a „szolgálati” lováról kellett „lóisméből” gyakorlati vizsgát tenni.

Oszkár az „Arámiról” vizsgázott.

No Oszkár — monda Csepei tábornok — nézze meg a lováriak a fogát és mondja meg hány éves? Mivel Oszkár félt Arám szájába két oldalt benyúlni, nehogy a gyémántgyűrűs ujjait leharapja, úgy oldotta meg a kérdést, hogy Arám szájaszélét két újjal felpeckelte és szótlanul és mosolyogva Csepeire nézett. „Nohát hány éves a lova — Oszkár a sűgásra — amit Csepei is meghallott — bátran mondta” hogy Arám 7 éves.

No honnan tudja, hogy 7 éves?

Onnan tudom tábornok úr, hogy „igen sárga a foga”.

A nem várt feleletre nem csak Csepei, de a körben álló tisztikar is elnevette magát.

Oszkár pedig sikeresen megúszta a vizsgát.

A lovas-szellem.

Amikor a kilencvenes évek közepén Kossuth apánk holttestét haza hozták a balatoni vasút vonalon, a vasút mentén fekvő községek virágokkal bontották el a koporsót.

Ezen gyászünnepen a keszthelyi huszárdivízió tisztikara is leakarta róni hálóját Kossuth apánk iránt, koszorúkkal megrakodva, kimentek a balatonszentgyörgyi vasútállomásra.

Hogy ezen a napon se szenvedjen kárt a legfelsőbb szol-

gálát, a divízió parancsnoka úgy intézkedett, hogy az újoncok lovagló oktatását, ezen a napon, a rangidősebb altisztek tartásuk meg.

Juhász őrmester is oktatóul rendeltetett ki. A pihenő alkalmával „nagy kört” vezényelt és a kör közepén egyszer csak megszólalt:

„Milyen fene nagy teketóriát csinálnak ennek a Kossuthnak, pedig talán még lovagolni se tudott”.

A hőmérő.

Ez a kis eset a bajai huszárdivíziónál történt meg. Báró Nági tábornok, dandárparancsnoktól parancs érkezett, amelyben azt közli a csapatokkal, hogy a múlt szemléje alkalmával arról győződött meg, hogy a divíziónál a lovak igen el vannak kényeztetve. Az istállók igen melegek, sok helyen a lovak még a meleg istállóban is pokróc alatt állanak. Az istállók gyakran szellőztetendők, a hőfoknak nem szabad 16 foknál többnek lenni.

A parancs vétele után azonnal elrendeltetett, hogy minden istálló hőmérővel látandó el és a „hőfok” gyakran ellenőrizendő.

Pár hónap múlva Nági tábornok ismét szemlét tartott a bajai divízió felett. A szemle végén az istállókat is megnézte és amint az istálló végére ért, a fal mellett, egy vízzel telt vödör előtt egy vizes rongyot tartó huszárt pillantott meg.

— Hát te mit csinálsz itt fiam? — kérdi a tábornok.

— Az őrmester úr parancsára a hőmérőt borogatom, hogy ne mutasson többet a szemlén 16 foknál, — válaszolja Bagó huszár.

Tiszteltet a Mihály bácsi.

Ez a kis eset nem sokkal a világháború előtt történt meg. Egy szép napon beállít hozzám tisztiszolgám és 8 nap; szabadságot kért a faddi keresztelőre.

Mivel keresztelőre és lakodalomra szabadságot soha senkitől sem tagadtam meg, — kívánva azt, hogy minél több magyar legyen — Miska is megkapta a szabadságot Faddra. A szabadság lejárta után Miska pontosan bevonult, a jelentkezésnél nem csak szülei tiszteletét adta át, hanem azt is mondta, hogy a százados urat, (vagyis engem), tisztelteti még a „Mihály bácsi” is.

Mivel Faddon senki ismerősöm sincs, kérdeztem Miskától, hogy ki az a „Mihály bácsi”? Hát a százados úr nem ismeri az én keresztapámat Faddról, Bali Mihályt?

— Nem. Még nem volt hozzá szerencsém. Megvallva őszintén, szeretem ha minél többen tiszteltetnek, de Mihály bácsi tiszteltetését az első pillanatban vegyes érzelmekkel fogadtam.

— Miska! én nem bánom, ha Mihály bácsi máskor is tiszteltet, de nem szeretném, ha az életben bárhol is meglátogatna.

— Attól ne tessék félni százados úr. Mihály bácsi soha se megy el a faluból, csak akkor, ha „muzáj”.

Másnap felmentem a Kaszinóba és ott elmondtam, hogy milyen megtiszteltetés ért, tiszteltet Faddról Bali Mihály, a m. kir. állami ítéletvégrehajtó.

A társaságban, ahol én ezt az esetet elmondtam, volt az én kedves jóbarátom Viktor is, az aranypengők teljhatalmú direktora.

— Bandikám, egy nagy baráti szívességre kérlek. — Parancsolj Viktorkám.

— Az utóbbi időben oly rosszul megy a kártya, oly óriási pechem van, hogy azt nem én, de még a Zsolnay-gyár se bírja ki. Azt hallottam, hogy az akasztott ember kötele szerencsét hoz. Ha Miska ismét Faddra megy, hozass nékem Mihály bácsitól egy darab kötelet.

— Igen szívesen meghozatom neked Viktorkám a „kötelet”.

Meg akartam tudni, hogy ennek a kötélnek tényleg olyan varázsereje van-e, amint azt Viktor állítja. Felkerestem Miklóst, aki abban az időben óriási szerencsével játszott és megkérdeztem tőle, hogy van-e neki akasztott ember kötele?

— Van a fenének.

Viktornak se kell kötél, ha nem játszik olyan eleganciával és olyan gavallérosan. Viktor a legnagyobb kasszánál is bevág 7-re, csak, hogy mulattassa a társaságot. Ha Viktor normálisan játszana, egy hét alatt megvehetné a Cseh-palotát.

Most már tisztán láttam a helyzetet. De, hogy Viktor

kérésének is eleget tegyek, amint olvastam a lapokban, hogy Miskolcon akasztás lesz, szóltam Vikornak, hogy Miska az akasztás után azonnal megy Faddra a kötélért.

Viktor a hírek nagyon megörült, zsebébe nyúlt és átadott nekem egy aranyat Mihály bácsi részére a kötélért.

Mivel Miklós már előbb felvilágosított a „pech” okáról nem is küldtem el Miskát Faddra kötélért, hanem levágtam egy darabot egy új karabélytishti zsinórról, azt jól összegyűrtem s selyempapírba bepakolva átadtam Vikornak, mint Mihály bácsi küldeményét.

Viktor igen megörült a küldeménynek, azonnal pénztárcájába tette és elment kártyázni.

Másnap kérdeztem Vikort, hogy szuperált a kötél? — Rosszul.

Mivel a kötél heteken keresztül rosszul szuperált, Viktor kidobta a kötelet pénztárcájából és többet nem kártyázott.

Ki úrnak és gavallérnak született, azon Mihály bácsi kötele se tud segíteni.

Még két ilyen bőkezű gavallért ismerek a városban. Ernő főrendet és a Józsi gyárost.

Utalok a hercegprimás aulai beszédére: Igen sok fősvény gazdag példát vehetne ezen uraktól, — még Jákob is. A vagyon kötelező. Noblesse oblige.

A katonai dugsegély.

A képviselőházban az utóbbi időben — ellenzéki részről — igen sokat foglalkoztak azzal, hogy az egyes minisztériumokban nagy összegeket osztanak ki dugsegély és más jutalmazás címén.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha elmondom, milyen is volt a dugsegély a hadseregnél.

Még a nagy világgégés előtt Ostor Sándor vezérkari százados Wienből, a sajtóosztálytól, csapatszolgálatra bevonult az egerszegi divízióhoz.

Sándor igen tudnivágyó ember volt. Hogy elmehessen az orosz-japán háborúba katonai tudósítónak, kérvényt adott be a minisztériumba.

Az ármádiából csak két katonai kiküldött vehetett részt az orosz-japán háborúban. Csicseric a szegedi 46-osoktól és Dani deOyarmatay a 32-es vadászoktól. Sándor lemaradt a vezényeltetésről. Azonban tudásvágya nem hagyta békén. Szabadságot kért, elutazott Szentpétervárra és az ottani összeköttetése révén kieszközölte, hogy saját költségén utazhasson a harctérre.

Mivel Sándor szegény, vagyon nélküli tiszt volt, az utazáshoz szükséges költségeket a galíciai és bécsi tisztibankároktól vette kölcsön.

Sándor 9 hónapot töltött a mandsuriai harctéren, a Rennenkampf lovashadtestnél beosztva. A harctérről hazatérve, azonnal hozzáfogott a haditapasztalatok megírásához. A könyvkiadáshoz azonban pénz kellett. Mivel Sándor hitele a tisztibankároknál már teljesen kimerült, Kopacseli őrnagy azt tanácsolta, hogy kérjen segílyt a minisztériumtól. Ezt a tanácsot az ép a szemlén lévő Klobi tábornok is helyesnek találta és megígérte, hogy a kérvényt pártolól fogja felterjeszteni.

Sándort ez a tanács és ígéret teljesen felvidította, mert biz a tisztibankárok levelei már nagyon lehangolták.

A kérvény szolgálati úton felterjesztetett és Sándor türelemmel várta az eredményt. Öt hónapi várakozás után végre postán megérkezett a dugsegély, 50 korona összegben, amelyet én olvastam le Sándornak az asztalra ezüstben.

Hosszú tényleges szolgálatom alatt csak erről az egy segílyről tudok.

Nem az a baj, hogy egyesek dugsegélyeket kapnak, — hiszen ezekre ráfér — hanem az a baj, hogy azok, akik igen nagy munkateljesítményt végeznek, nem kapnak semmit.

Ott, ahol a dugsegélyeket osztogatták azok részére, akik a hivatalos órát be is tartották, az 9-től 2-ig tartott. Huszáréknál télen-nyáron délelőtt 6-tól 1-ig és délután 3-tól 6-ig tartott. Mivel minden kivonulás előtt 1/2 órával előbb ott kellett lenni, a napi munkaidő 11—12 óra volt.

Az a civil, aki letette az államvizgát, — kivéve a bírakat — az nemcsak főispán, miniszter, hanem még államtitkár is lehetett. No meg országgyűlési képviselő is.

Huszáréknál az akadémia elvégezése után, ami egyenértékű az egyetemi végzettséggel, minden egyes előlépés előtt külön-külön elméleti és gyakorlati vizsgát kellett letenni.

Aki főhadnagy akart lenni, annak előbb 1—2 dandár

equitációt kellett végezni. Az equitáció délelőtt elméleti előadásból, 12-től 5-ig pedig 4—5 ló lelovaglásából állott.

A kapitányi előléptetési kurzus Budapesten 8 hónapig tartott. Ez is elméleti előadásból és 4 ló lelovaglásából állott. Aki be akart jutni a VIII. fizetési osztályba és őrnagy akart lenni, annak a harcászati utazással egybekötött 9 hónapig tartó kurzust kellett Budapesten elvégezni.

Aki pedig biztosan őrnagy akart lenni, annak előbb el kellett végezni a Budapesten 1 évig tartó felsőtiszti tanfolyamot és a bécsi 2 évig tartó hadiiskolát. Aki jól viselte magát, az külön vizsga nélkül is lehetett alezredes.

Civileknél a szabadságok intézményesen biztosítva voltak. Huszáréknál csak akkor volt szabadság, ha azt a szolgálati viszonyok megengedték.

Feichtinger dandárparancsnoknak az a furcsa szokása volt, hogy csak a legritkább esetben adott szabadságot. János bácsit az erdélyi havasokról lehelyezték a Klébi kerületébe. János bácsi egy szép napon azt gondolta, hogy hat heti szabadságot kér Herkules-fürdőbe. Fel is öltözött díszbe és előadta kérelmét, Kérésére Feichtingertől azt a választ kapta: „Hallatlan, hogy az alezredes úr örökké szabadságra jár! Tábornok úr, én 26 évig nem voltam szabadságon. Nem volt? Nem. Ha nem volt, akkor elmehet négy hétre.

El is ment János bácsi Herkulesfürdőbe, de nem négy hétre, mert egy hét múlva hazatáviratozták az ezredparancsnokság átvételére, mert az ezredparancsnok felbukott a lovával és eltörte a karját. János bácsi még négy évig dirigálta az ezredet, de 30 év alatt egyszor sem volt szabadságon.

A temetési költség abban az időben fejenként 3 forint volt. Most sokkal több, hogy mielőbb hulljon a férgese és hogy kilegyen a hatmillió.

Ezen megállapítással nem személyeskedni, hanem csak „visszaemlékezni” akarok és azt szeretném elérni, hogy senki se sajnálja a leszanált régi nyugdíjat, mert mindenki derekasan meg-szolgált érte.

Dugsegély nélkül is szorgalommal és kedvvel szolgáltunk a hazáért, nagy becsülettel.

Bulcsi tábornok.

A kilencvenes évek közepén nemcsak a honvédségnél, de az Ármádiában is a leghíresebb lovasparancsnokoknak volt egyike Bulcsi tábornok. Bulcsi, azon Erdélynek volt a szülőltje, amely mindig a legkeményebb férfiakat adta hazánknak.

Bulcsi nemcsak kemény katona és szigorú parancsnok, de a legjobb apa, szolgálaton kívül pedig megtestesülése volt az úriembernek, mindig kedves és humoros bajtársnak. Bulcsi nem tartozott azon tábornokok közé, akik a Dunaparti korzón a karonfogva járó nős tisztekre vadásztak.

Hogy Bulcsi tábornok milyen parancsnok és hogy milyen joviális bajtárs volt, a következő kis eset igazolja: Vekerdi hadnagy, ki mint szálláscsináló lett előre küldve Stamorára, nem tudta, hogy Bulcsi vezérkari tisztjével előrelovagolt terepszemlére. Bulcsi a községháza mellett Brünn Pinkász szatócsnál volt beszállásolva.

Vekerdi óriási lármát csapott reggel 5 órakor a község-háza előtt, hogy a szálláscsinálók még nem jöttek elő.

Az óriási zajra Bulcsi felébredt és a zsalugáter mögül kiszólt, hogy csend legyen, mert még aludni akar.

Vekerdi nem ismerte fel Bulcsi hangját és visszaszólt: „hallgass te vén zsidó, mert mindjárt kihúzom a kardom”.

Bulcsi erre kinyitotta a zsalugátert és kiszólt, hallja Vekerdi, maga nem akar engedelmeskedni a dandárparancsnokának? Vekerdi Bulcsi felismerésére megijedt és azt válaszolta, de igenis akarok engedelmeskedni tábornok úr. No azért.

Vekerdi a következményektől félve ebédnél a legszélső balszárnyra ült és zumákkolt. Bulcsi nevetve beszélte el Arnold ezredparancsnoknak az esetet és Vekerdit megdicsérte erélyes fellépéséért.

A délutáni szolgálat után hangos volt a „fekete ház” a tiszti vendégektől.

Ha Bulcsi találkozott egy tiszttel, aki még nem volt fent, figyelmeztette, hogy siessen, mert kimarad a haboskávéból és a „Tanti” haragját magára vonja.

Bulcsinak nemcsak kedves leányai, hanem három fia is volt. Az Úristen mindhárom fiút apja mintájára teremtette. Mindhárom fiú katonai zseni volt és mind a három iskoláit kitüntetéssel végezte. A legfiatalabbat, a szép lányos arcú „Dundit” szíve Nagyváradon fiatal korában megölte.

Bulcsi tábornok nagysága gyakorlati zsenialitásában rejlett. Nem ragaszkodott a szigorú katonai formákhoz, minden helyzethez a formát ő választotta meg. Még a 90 es években is a gyakorlatok legnagyobb része a formák jegyében zajlott le. Nem nagy önállósággal rendelkezett a tisztikar, mindenki a formát kereste és várta a parancsot. Ez annak a nagy fegyelemnek volt a következménye, mely az Ármádiában uralkodott. Bulcsi volt az egyedüli lovastábornok, kit ismertem, ki gyakorlatok alkalmával térképet sohasem vett a kezébe. Ő tanulmányozta előre a téiképet, nem volt szüksége segédműszerre. Kisdemeteri báró, a különben kiváló tábornok, azért nem tudott egy lovasütközetet sem megnyerni, mert Gyuri segédtisztjével ütközet előtt a térképpel és az oleátával bajlódott. Bulcsi parancsait egyszerű szóval közölte. Akiben nem bízott, azt roham alkalmával vezérkari tisztjével ellenőrizte. (Bütyök.) Bulcsi hadosztálya az őszi gyakorlatot Krassószőrény megyében tartotta meg. Ellenfele egy erdélyi közös lovas-hadosztály volt. Mindenki kíváncsi volt az összeütközés eredményére, csak Bulcsi nem.

Egy három éves kiképzésben részesült közös lovashadosztály állott szemben egy kétsorványos ($\frac{1}{2}$ éves) kiképzésű honvédhadosztállyal.

De genere Kuli főhadnagy Bulcsi közelébe somfordált és kérdezte: „Ma is győzni fogunk tábornok úr?”

— Ahol maga van Kuli, ott csak győzni lehet — monda Bulcsi tábornok. (Léven Kuli híres úrlovas.) A hadseregbeli századok olyan gyönyörűen néztek ki, mintha díszszemlére készültek volna. A lovak szerszámai lakkozva, a karabély és derékszíjjaik sárgára voltak festve. Minden úgy csillogott, fénylett, mint Salamon lámpája.

A közös századok, hogy minél egyenesebb vonalba tudjanak fejlődni, 150 lovas helyett csak 120 lovassal vonultak ki.

Sajnos ezt a fényt és pompát akkor még a honvéd csapatok nem tudták kifejteni. Egy lovashadosztály a szabályzat szerint roham alkalmával három harcvonatra tagozódik. Az első harcvonala a fő támadó csoport. A második és harmadik 3—500 lépésre, hátul és kívül oldalvéd és tartalék. A séma szerint az első harcvonala támad. A második és harmadik hátulról követi a támadást. Bulcsi, mint igazi vérbeli lovasgenerális, nem sokat törődött a sémával, ő egyszerre mind a három harcvonallal támadott, még pedig úgy, hogy a második és harmadik harcvonalat

egy vonalba hozta föl az első harcvonalal és egyszerre indult mind a három csoport a támadásra.

A kikülönített oldaloszlopoknak az volt a feladata, hogy 2—2 századdal az ellenség oldalába támadjon, 1—1 század pedig vesse rá magát az ellenség második és harmadik harcvonalára, hogy azok közbe ne tudjanak lépni.

Erre az utóbbi intézkedésre azonban nem nagy szükség volt, mert az ellenséges második és harmadik harcvonal, amikor az első harcvonal megütközött, megállt és várták a parancsot a beavatkozásra. Mivel az ellenséges hadosztály oldalról és hátulról teljesen be lett kerítve, az ütközetet elvesztette és a kétsorványos honvéd lovashadosztály előtt vissza kellett vonulnia Óriási volt az öröm a honvédeknel. Bulcsi mosolyogva mondta de genere Kulinak: „Látja, hogy megmondtam, hogy győzni fogunk”. A megbeszélésnél a második harcvonal parancsnoka mellett állottam.

Mikor meghallotta, hogy a hadosztályunknak vissza kell vonulni, azt mondta, „Das war eine echte Honvédattak”. Igaza volt az alezredesnek, hogy „igazi honvédattak” volt.

Ilyen attakkal páholták el az armádiát a Rákóczi és a Kossuth huszárok. Minden tiszti megbeszélésnél az átkarolás előnyét hangoztatták. Klobi is híres lovasgenerális volt. Mindig a „lépes, lepetes, a meglepetésről” beszélt, de ő is csak mindig fronttámadást csinált. Egyedül Bulcsi tábornok volt az, aki a lovas támadásnál mindig a régi magyaros módszert használta. Ebben állott Bulcsi nagysága. A megbeszélésnél mindig azt hangoztatta: csak az első harcvonal megverésére kell törekedni, mert ha az visszafut, magával rántja a tartalékokat. Átkarolásra pedig azért kell törekedni, mert az átkarolás az ellenség soraiban rendetlenséget és nagy pánikot idéz elő.

Könnyebb sikere volt Bulcsinaka híres fűzesabonyi lovashadosztály gyakorlaton. Itt már egyforma értékű honvédcsapatok állottak egymással szemben.

Az ellenfél parancsnoka pedig, bár kitűnő lovastábornok de oly idős volt, hogy Grófné nevű lovára mindig Juhász őrmester, dandártrombitásnak kellett feltenni.

Ez a gyakorlat még két más okból is híres volt. Híres volt először azért, mert ezen gyakorlaton a szokások ellenére Komlóskeresztesi báró is megjelent. Másodszor pedig, mert ezen a gyakorlaton szállt először tűzharchoz lóról, nagyobb tömegben a lovasság.

Bulcsi itt is a szokásos átkaroló módszerét használta, amely az ellenség soraiban nagy zavart és visszavonulást idézett elő.

De genere Kuli pedig szárnyszázadával a tévesen a csatorna előtt a tűzharchoz lóról szállt csapatokat a csatornába szorította és az összes vezetéklovakat elfogta.

Komlóskeresztesi báró a gyakorlat lefolyásával általában nem volt megelegedve. Valószínűleg azért, mert nem a „formák” jegyében zajlott le. Csak egy dologgal volt megelegedve, a pakkolással. (Pakkung-málházás.)

Itt az az érdekes a dologban, hogy nem is volt málházva, mert a csapatok málha nélkül üres nyereggel vonultak ki. Ezen gyakorlat befejezése után Bulcsira is rákerült az előléptetés.

A honvéd lovasságnál abban az időben csak egy altábornagyi állás volt rendszeresítve, a lovassági felügyelői állás. Mivel ezt az állást Csepei tábornok erősen tartotta, Bulcsi előléptetése csak a gyalogsághoz történhetett. Óriási szenzációt okozott a lovastisztikar körében az a hír, hogy Bulcsi baka lesz. Bulcsi se akart gyalogsági állást vállalni, de nagy rábeszélésre mégis elfogadott egy gyaloghadosztály parancsnokságot. Bulcsi a bakáknál sem feledkezett meg huszár mivoltáról. Első intézkedése az volt, hogy a lapostetejű kék bakasapkákat átalakította hegyesre, a huszársapkák mintájára. Nagy forradalmat váltott ki ezen intézkedése a hadosztálynál.

Azonkívül igen sok vasárnapi kocsmai verekedést idézett elő, a huszárok és a bakák között. A huszárok így tréfálkoztak a bakákkal: Hé koma, hallottuk, hogy ti is lovasítva lettetek. Ti jobban jártatok mint a csődörösök, mert nálatok a lovasítást a fejteknél kezdték. Nem is jártak soká az átalakított sapkában, mert Bulcsi a rendeletet visszavonta. Bulcsi a bakasorba nem tudott beletörödni. Nem tetszett neki az, hogy az erdélyi gyakorlatoknál egy dombtetőn órákig kellett várakoznia a döntésre. Ott is hagyta a dombon Henrik vezérkari főnököt és ellovagolt a döntést sürgetni. Mivel Bulcsinak sehogysem tetszett a bakaélet, hiába tartották, mégis elment nyugdíjba. Lajos bácsi! szeretett volt lovasparancsnokunk, nyugodjál békében.

Nagy nevedet és emlékedet a régi huszárok emlékezetükben fogják tartani. Gyönyörű bérces hazádat pedig a hűtlen szövetséges, nem fogja már soká megszállva tartani.

A májusi előléptetés.

Már egyszer megírtam, hogy nem olyan fényes és könnyű az a huszárélet, amilyenek a civiltársadalom egy része gondolja.

A tarka attiláért és a fényes sarkantyúért nagyon meg kell szolgálni és nagy anyagi áldozatot hozni.

Azt is megírtam, ha régen egy civil úrfi az államvizsgán átcúszott, abból — különvizsga letétele nélkül — nemcsak főispán és miniszter, de még államtitkár is lehetett.

Huszáréknál minden előléptetés előtt — kivéve az alezredesit, — külön-külön egy elméleti és egy gyakorlati vizsgát kellett lelenni.

Akinek ez nem sikerült, kimaradt az előléptetésből.

A főhadnagyi előléptetés előtt minden huszárhadnagynak egy 7 hónapig tartó dandárequitációt kellett végezni.

Az equitáció elméleti előadásból és 4—5 lónak napi lovaglásából állott.

A tiszaparti equitáció lovaglótanára Dentó, a harcászat tanára pedig Kákási Gyuri vezérkari főhadnagy volt.

Minden equitáció végén, április hó második felében, két hétig tartó, harcászati feladatokkal egybekötött távlovaglást tartottak.

Amilyen unalmas és fárasztó volt az equitáció eleje, olyan élvezetes és mulatságos volt a vége.

A távlovaglás Bánát és Bácska vidékén tartatott meg. Óriási szenzációt okozott az a hír, hogy a vidékre 14 táncos nőtlen huszár érkezett.

Minden mamának hő vágya volt, hogy a huszárok tiszteletére rendezett bálon leányaival részt vegyen. Ott is volt mindenki, aki az úgynevezett „társasághoz” tartozott.

Az indulás minden alkalommal egyenest a bálteremből történt. A napi alvás lóháton intéztetett el.

Az első napi lovaglás Temesváron végződött. A lovasok megérkezését a „Kronprinz” előtt Jeszenicei Miklós várta. Miklós bácsi volt a Béga hátramoszdítója, Bánátnak pedig bőkezű mecénása. Miklós bácsi a Kronprinzban a huszárok tiszteletére olyan fényes bankettet rendezett, hogy hetekig erről beszéltek.

Hat óraker kellett volna indulni Versecre, de a cigány még kilenckor is az Eugen marsot húzta.

A Kronprinz előtt várakozó lovak nagy tumultust idéztek elő, A nagy tömeg láttára a hadtestparancsnok is erre vett irányt,

amikor a várakozó lovakat meglátta és hallotta a zenét a fejét csóválta és nevetett.

Biztosan arra gondolt, hogy mennyivel jobb lenne most a hadtestparancsnok helyett, huszárhadnagy lenni,

Versecen is reggelig tartó bál volt.

Még Dolovai nábob leányai is bejöttek. Kár hogy Bilitzky kadét is nem volt velünk. Ha Bilitzky nem is volt velünk, de velünk volt Bereczky.

Újvidéken nagy megtiszteltetésben volt részünk. A város toteren Gyulai Rudi nagy ünnepséggel fogadott. Rudi volt a város biztonságának őre. Fogadásunkra 24 lovasrendőrből álló szakaszt állított fel és lóhátról adta be a „jelentést”.

Jelentette a 25 lovast, hogy a közbiztonság kitűnő, a rácok pedig csendesen viselkednek. Este a tisztikar Rudi vendége volt.

A paritás kedvéért két banda játszott. Egy cigány és egy tamburás,

Reggel felé olyan emelkedett volt a hangulat, hogy Dentó, a rác polgármesterrel az asztal tetején kólót táncolt.

Reggel rendes időben indultunk Verbászra. Még Verbászt el se értük, amikor útközben dringend távirat érkezett Bácska közigazgatásának fejétől, Károly főispántól, melyben tudatja, hogy a tisztikart Babapusztán ebédre várja. A távirat azt is tudatta hogy Piros Józsi is elindult Szabadkáról.

A nem várt távirat megzavarta a „harcászati feltevést”. De mivel háborúban is megtörténhet, hogy hirtelen irányt kell változtatni, mi is „erőltetett menetben” Babapusztára mentünk. Babapusztát is megemlegették azok, akik még „trojanicát” sohasem ittak. Még a harmadik nap is zúgott a fejük.

Telefonon tudatták Verbászról, hogy Dentót „századosná” nevezték ki. Kákási nagy izgalommal értesült az esetről, mert ő is várta a májusi előléptetést. Dentó kinevezése óta Gyuri kedélybeteg lett, szavát se lehetett hallani.

Folyton várta a távirati hírt a kinevezésről.

Kikindán biztosan megtudtuk, hogy Gyuri nem lett százados. De hogy Makón ő is fizessen előléptetési pezsgőt, Talpasi kinevezte századosná. Táviratilapot vásárolt a postán, melyben Gyurinak a minisztérium nevében gratulált. Óriási örömmel fogadta Gyuri a kinevezést. A szobalánynak a csillagok felvarrásáért egy aranyat adott. Az előléptetési pezsgőt is megfizette Makón. Más-

nap az irányt hazafelé vettük. A hazaérkezőkét Kisdemeteri dandárparancsnokkal az élén a tisztikar várta.

Első dolga volt mindenkinek Dentónak gratulálni. Hogy Gyuri is felvarrta a csillagot, senkise vette észre, azért neki nem is gratuláltak. Gyuri nem is értette meg az esetet, míg Talpasi be nem vallotta, hogy ő volt a „minisztérium”. Gyuri nem a pezsgő árát sajnálta, amit Makón fizetett, hanem azt az aranyat, amit a szobaleánynak adott. Pedig a szobaleány szolgált meg legjobban az előléptetési aranyért.

Gyurikám, kedves jó barátunk és bajtársunk, nyugodjál békében, úri egyéniségedet örökre szívünkbe zártuk.

Elvira rózsája.

De genere Kulival épp a tiszaparti Stefánia korzón üldögtünk, amikor Csak egyszer, megjelent ott Karstenfelsi Elvira.

Kuli igen derék, humoros ember volt, de néha szeretett idegen tollakkal ékeskedni.

Régi tiszaparti szokás volt, hogy a huszártisztek, a korzón megjelenő úrnőknek, virágokat küldtek.

A régi szokásoknak megfelelően én is, amint megpillantottam Elvirát, magamhoz szólítottam a virágárust és megmagyaráztam neki, hogy a fehér ruhában sétáló úrnőnek adjon át tíz tea rózsát. Kuli a rendelkezést figyelte, de nem szólt egy szót se.

Amint Elvira, a korzón megfordulva, előttünk elsétált a rózsákkal, Kuli megszólítja: Megkapta? Igen, megkaptam, igen köszönöm Kuli a szép rózsákat. Kuli, Elvira eltávozása után nem szólt egy szót se, csak reám nézett és kajánul mosolygott. Én se szóltam egy szót se, csak ismét magamhoz intettem a virágárust és meghagytam neki, hogy a fehér ruhás úrnőtől azonnal kérje vissza a rózsákat, mert nem neki szóltak.

Kuli igen megrökönyödött a hallottakon, arra kért, hogy ne kérjem vissza a rózsákat, inkább visszatéríti nekem a rózsák árát. Most meg én nevettem kajánul és a rózsákat *visszakérettem*. Elvira haragosan azonnal elment a korzóról.

Elvira papája, Karstenfelsi kegyelmes, a gyalogságnak volt a parancsnoka, de a huszártiszteket igen szerette. Minden

vasárnap az egész lovas tisztikar hivatalos volt hozzá teára. Vasárnap, mintha mi sem történt volna, Kuli is megjelent a teán. Elvira Kulit látva, nem jött be a szalonba, de senkinek sem mondta meg az okát.

Én világosítottam fel a kegyelmezt, hogy Elvira azért haragszik Kulira, mert a rózsákat visszakérte. Óriási módon kinevették Kulit, Elvira is kibékült vele. A kegyelmesnek tetszett legjobban a tréfa.

A kegyelmes ezen jólsikerült tréféért megajándékozott egy saját aláírásával ellátott fényképpel, amelyet még ma is kegyelettel őrizek.

Braganza herceg tippje.

Híres huszár és kitűnő katona volt Olgyai őrnagy, a nagyvárad helyőrségben. Híressége mellett egy nagy hibája is volt: sohasem volt pénze és ha volt is, azonnal elferblizte.

Braganza hercegnek, kivel egy állomáson szolgált, a kávéházban elpanaszolta, hogy őt a szerencse végleg elhagyta.

— Miklós bácsi, ha nyerni akarsz, ne a ferblin szaladj a pénzed után, hanem tedd meg a holnapi versenyen Amorozót — monda Braganza.

A hír hallatára Olgyai nagy örömebe tört ki, felkelt és elment, hogy pénzt szerezzen Amorozó megtételére. A kölcsönvett 300 koronát expresszlevélbe tette és felküldte de genere Kulinak Pestre, hogy fogadja meg részére a vasárnapi versenyre Amorozót.

Másnap a késői órákban a várad szerkesztőségben a táviró hírül hozta, hogy Amorozó 16-szoros pénzzel befutott. Olgyai, hogy a nyereséget mielőbb felvehesse, az éjjeli gyorssal Pestre utazott. Egyenesen a Pannoniába hajtatott, ahol de genere Kuli lakott, aki akkor már a „nem boldog a magyar” versenyistállóját vezette.

Kuli Olgyai megérkezésekor még a boldogok álmát aludta, de a hangos bejövételre felriadt.

— Hát nyertünk öregem, nyertünk, — mondja jókedvűen Olgyai.

— Nem volt nehéz a nyeres, — válaszolta Kuli, — mert Tokiónak nem volt méltó ellenfele.

— Tokiónak? Hát miért Tokiónak? Én nem Tokióról beszélek, hanem Amorozóról.

— Hát miért beszélsz Amorozóról?

— Hát azért beszélek róla, mert szombaton expresszlevélbe tettem 300 koronát, hogy vasárnap fogadd meg részemre Amorozót.

— Hát ha beletettem a levélbe, akkor benne is van, keresd ki az íróasztalfiókból a leveledet — monda de genere Kuli.

Muki főhadnagy, ha vasuton utazott, úriember létere sohase nézelt ki az ablakon.

De genere Kuli pedig a leveleit sohase bontotta fel és azokra sohasem válaszolt.

De genere Kuli tippje.

Amikor sok viszontagság után de genere Kulit a huszárok-nál nyugdíjazták, egy Síp uccai kis órásnál vett ki lakást.

Kuli sohasem volt pontos fizető, ezt a szokását a civilben is megtartotta. Weisz úrnak nem tetszett ez a szokás és a lakást felmondta. A felmondási idő alatt egy kora reggel beállít Weisz úr Kulihoz?

— Százados úr, csak most tudtam meg, hogy az én lakóm, ön az a híres alagi versenylovas. Legyen szíves a délutáni versenyre tippet adni.

Kuli igen bosszús volt, nem csak a korai látogatásért, hanem a felmondásért is. Elkérte Weisz úrtól a „Programm”-ot, félálmosan és bosszúsán, 7 vonást húzott találomra a programmba. Amikor Weisz úr eltávozott, Kuli kajánul mosolygott, hogy a felmondást jól megbosszulta.

Másnap reggel ismét megjelent Weisz úr Kulinál és nagy hálálkodások között köszönte meg a tippet. Hat versenyt megnyert, a hetediket csak azért nem, mert a kijelölt hetedik futambeli ló nem futott. Weisz úr visszavonta a felmondást, Kuli pedig továbbra is csak tippel fizetett.

Éjjelezés Király Gábor tanyán.

Ez a kis eset nem sokkal a világháború előtt történt meg, a híres dunaföldvári úsztatási és átkelési gyakorlaton.

Ezen gyakorlaton ezredünknek nemcsak a tiszaparti, de a marosparti divíziója is részt vett.

A menet a felvonulási körletbe két külön oszlopban történt. A hadászati felderítés Földvár irányába, Halasról indult ki. Olyan területen vonultunk át lóháton, ahol a madár sem jár.

Az egész vidék úttalan homokbucka. Egyik falú a másiktól 50—60 km.-re van. Nincs semmi tájékozási pont. Csak delejtű segítségével lehet irányt tartani.

Ez a kietlen, sivár terület a fővárostól 100—120 km.-re van.

Kovács tanyától nem messze, a divízió rövid pihenőt tartott. A pihenő alatt a tanyáról egyszerre keserves sírás hangjai ütötték meg fülünket.

Gorodoki őrnagy, a divízió parancsnoka, a tanyára küldött egy lovast, hogy tudja meg, mi történt ott?

A lovasküldönc azt jelentette, hogy a gazda felesége igen beteg, azért sírnak a gyerekek. A jelentésre egy páran az ezredorvossal a tanyára lovagoltunk. A gyógykezelés után az asszony elbeszélte, hogy aki itt megbetegszik, azt beviszik kocsin a 60 km. távol fekvő Halasra, mert itt a vidéken közelebb nincs orvos. Hát posta jár-e erre? — Igen, jár. Minden karácsony táján ki szokott lovagolni Halasról a „rendőr-hadnagy úr”, az szokta kihozni a leveleket. — Nem a jól beinstruált nagybirtokokat, hanem ezt a területet ajánlom a kormányelnök úrnak, telepítésre.

A huszár divízió Király Gábor tanyán éjjelezett. Gábor bácsi és felesége magyaros vendégszeretettel fogadta a huszárokat. Hogy jelenlétük ne feszélyezze a tisztikart, feleségével együtt átköltözött a szomszéd tanyára és átadta két szobás lakását.

Gorodoki őrnagy a lakást a maga részére azonnal lefoglalta. (Sacro egoismo.) A tisztikar az étkezéssel a nagy eperfa lombjai alatt maradt.

Nagy szomorúság tört ki Rudin és Kistotón ebéd után, mert az eső elkezdett cseperegni és nem lehetett az éjjel az eperfa alatt ferblizni és kaláberezni.

Ezen szomorúságban a cigányos képű Flinta Jóska főhadnagynak egy mentő gondolata támad. Vacsoránál, amikor Edgár kapitány, szokása ellenére, a borba vizet akart önteni, megszólal;

Edgár, ne igyál vizet, mert Gábor bácsi felesége azt mondta, hogy ettől a tifuszos víztől halt meg a múlt héten Sándor veje. Az ágy a szobában még most is úgy van, ahogy abból a halott Sándort kivették. — Ezen vészes kijelentésre Gorodoki megszólal: Ki azt mondta? Hogy azt mondta?

Flinta Jóska megismétli a kijelentést, sőt még azt is mondta, hogy az asszony megmutatta a szobában azt a tiszta ágyat is, amelyikből a halott Sándort eltemették.

Gorodoki nem szólt egy szót sem, felkelt az asztaltól, felkereste a tisztiszolgáját és főhadiszállását azonnal áthelyeztette a kocsiszínbe.

Amíg a kocsiszínben Gorodoki a boldogok álmát aludta, addig a tisztikar a szobában vigan ferblizett.

Így füstölte ki Flinta Jóska Gorodokit az elfoglalt két szobás lakásból.

Az nem baj.

Közszeretemben álló parancsnok volt, a „gorodoki huszár-ezredben” Csuti ezredes. — Csuti egész szegénysorsból küzdte fel magát ezen méltóságba.

Csuti arról is közismert volt, hogy az Összes „szabályzatokat» szöszerint tudta. Báró Dentai lovassági felügyelőnek, igen kedvelt ezredparancsnoka volt Csuti ezredes.

Folyton azon törte a fejét, hogy tudna Csutiból „generálist” csinálni.

■ Őfelsége a Király elnöklete alatt szokták Bécsben a „generálisi tanácsot” megtartani. Ezen tanácsban dől el, hogy ki lesz tábornok.

A tanácskozás végén báró Dentai egy alázatos előterjesztést tett a Királynak:

„Volna még egy érdemes ezredesem az előléptetésre, de nála egy nagy baj van”. Mi a baj? — Nem tud németül.

„Az nem baj” válaszolta Őfelsége.

Csuti ezredes, a tisztikar óriási örömére, honvédhuszár generális lett.

Ezt az örvendetes kis esetet nekem, Kakaslomnici vezérkari főnök mondta el.

Hötendorfi Conrad vacsorája.

Ez a vacsora a dunántúli nagy lovashadtest gyakorlatkor tartatott meg Tolnatamásin.

Báró Dentai, a lovashadosztály parancsnoka, megakarta mutatni az osztrák sógoroknak a magyar vendégszeretetet, meghívta őket vacsorára. A vacsorára Conrad, 14 tábornok, az összes lovasezredparancsnokok, vezérkari főnökök és két parancsőrtszt, Montenuovó és Windischgrätz hercegek, voltak hivatalosak.

A vacsora megrendezésével báró Dentai engem bízott meg.

Nagy feladatot vállaltam, de huszárosán megfeleltem neki.

A vacsora színhelyéül az úri kaszinó választatott ki.

Mivel villany nem volt, az úricsaládok ezüstneműi és gyertyatartói kérettek kölcsön.

Az asztalt a Hungária első pincére terítette. Díszül virágok, nemzeti színű futók és szalagok használtattak fel.

Amikor ezt br. Dentai meglátta, azt kérdezte tőlem: „Nem lesz ebből baj?” „Kegyelmes úr! a lovashadosztály magyarságát ki kell domborítani.” Nem hogy baj nem lett belőle, de általános nagy tetszést váltott ki az osztrák sógorokból.

Ezen vacsorának jobban örült br. Dentai, mint a meghívottak.

Egész nap a kaszinóban sürgött-forgott, velem együtt tologatta az asztalokat. Hogy a vacsora minél fényesebb legyen, Lozsi báró titokban anyagilag támogatott.

Éjfél fele olyan emelkedett volt a hangulat, hogy Vizeki Bandi a cigány előtt csárdást táncolt.

Búcsúzáskor Conrad megölelt és azt mondta: „a Sacherben se lehet külömb vacsorát kapni.”

Az osztrák sógorok is jól bepommeryztek. Az ulánusokat úgy kellett besegíteni az autóba.

Ezen vacsora a Tolnatamási Kaszinóban emléktáblával meg van örökítve.

A kárbecslés.

A honvéd lovashadosztály, báró Dentai parancsnoksága alatt, Forna-puszta környékén tartotta meg a nagy őszi gyakorlatot. Ilyen őszi gyakorlatkor a honvédelmi minisztérium az, egyes

csapatoknak az okozott „mezei károk” megtérítésére egy átalány összeget szokott kiutalni. Ilyen károk megtérítésére báró Dentai 10.000 koronát kapott.

A gyakorlatok végefelé Kakaslomnici vezérkari főnökhöz öt községtől panasz érkezett és a Vaskapu szőlőhegyeken okozott mezei károkért 40.000 korona kártérítést követeltek.

Báró Dentai nagy izgalommal értesült ezen bejelentésről, mert a károkra csak 10.000 koronával rendelkezett. Kakaslomnici azt a javaslatot tette báró Dentainak, hogy ezen károk likvidálására Bandi főhadnagy küldessék ki Holényi hadbiztossal. Az elindulás előtt Bandi főhadnagy az egybegyűlt előljárósági tagoknak a következő kijelentést tette: „Emberek! én magam is nagy gazdaságban nőttem fel, tehát tudom, mi az a mezei kár. Azt is tudom, hogy maguk adófizető polgárok és a károkat meg kell fizetni. De vegyék tudomásul azt is, hogy a kincstár nem a „Csáki szalmája”. Elindult a bizottság, de bizony az előljáróság nem 40.000, de még 1 korona kárt sem tudott felmutatni. A jegyzőkönyv felvételénél az egyik bíró azt mondta: beismerjük főhadnagy úr, hogy a határban nincsen semmi kár, de hogy ilyen szégyen ne érjen bennünket, méltóztassék legalább egy kis „áldomást” fizetni.

És biberunt, magnum áldomás.

Járórharc.

Egy fehérmegyei nagy lovashadtest gyakorlaton, amelyen Ferenc Ferdinánd főherceg is jelen volt, egy 6 lovasból álló honvédhuszár tisztjárőr egy 9 lovasból álló ulánus tiszti járőrt meglepett és elfogott.

Ilyen nagy gyakorlaton nem a vereség a szégyen, mert ahogy versenyben is egy lónak mindig elsőnek kell lenni, úgy a csapatok közül is mindig egyik fél győz. Hanem nagy szégyen az elfogatás.

Hogy az elfogott járőr meg ne szökhessen, a honvédhuszárhadnagy megfogta az ulánus főhadnagy lovának kantárszárát.

A főhadnagy, hogy elmenekülhessen, kardot rántott és teljes erővel a szárazakat tartó honvédhadnagy karjára vágott.

A honvédhuszárok parancsnokuk bántalmazására kardot rántottak és úgy elverték az ulánusokat, hogy két ulánust a küzdőtérrel a sebesültvivők vittek el.

Nagy megrökönyödést okozott ez az eset a honvéd lovas-hadosztálynál már azért is, mert a gyakorlati napon. Ferenc Ferdinánd is kint tartózkodott a lovas csapatnál.

Kakaslomnici vezérkari főnök sajátkezűleg írta meg az igazoló jelentést, melyben tudatta, hogy a verekedést az ulánus főhadnagy kezdte. Harmadnap megérkezett a bocsánatkérő jelentés és kérték, hogy az elzsákmányolt 4 drb. ulánus sisakot is küldjék vissza.

Bűnbocsánat adatott a sisakok visszaküldésével.

„Máskor ne bánts a magyart!”

Még egyszer Ferdinánd.

Az utóbbi időben igen sokszor lehetett olvasni a hírlapokban, hogy Ferenc Ferdinánd nem szerette a magyarokat és Magyarországot jogainak elvételére törekszik.

Ha személyes tapasztalatból nem győződtem volna meg ennek a hírnek a valóságáról, sohase hittem volna ezt el.

Egy alkalommal a szabadkai étteremben ültem, hol a pincér arról értesített, hogy a Perronnon van kíséretével Ferenc Ferdinánd, ki nem régen érkezett meg a Szerémségből, hol sasokra vadászott.

Miután a vonatomból indulását jelezték, a Perronra mentem és a szabálynak megfelelőleg „frontot csinálva” tisztelegtem.

Tisztelegésemre a második sorban álló alezredes karját tisztelegésre emelte, de miután a főherceg tisztelegésemet nem vizsgozta, az alezredes is leeresztette a karját. Miután jellegzetes, rövid zsinórzatú zubbony volt rajtam, a honvédséghez való tartozásom el volt árulva.

Nem csak egyéniségemben, hanem honvéd mivoltomban is mélyen megsértve éreztem magamat, elkeseredésemben, míg a vonatomból beállott, a Perron vaskerítésére hajoltam és hátsó frontot csináltam.

Javaslat

propaganda célból.

Mivel az ország nehéz pénzügyi viszonyok közt van, mindenki csak olyan javaslatot tehet, amely sem az állami költségvetést, sem az adózó polgárokat nem terheli, de a javaslat végrehajtásával igen sok embernek a helyzete megjavul.

Mivel ezen javaslatom is ilyen, a következőket javaslom:

Engedjék meg, hogy a hadi és egyéb nyugdíjas özvegyek, nyugdíjuk megtartása mellett férjhez mehessenek.

Mindenki tudja azt, hogy a törvények értelmében az államnak minden igényjogosult nyugdíjasnak, legyen az férfi, vagy nő, amíg életben van, nyugdíjat tartozik fizetni. Azt is tudja mindenki, hogy a nyugdíjak a költségvetésbe már be vannak állítva. Ha a kormány ezen javaslatot a magáévá teszi, ezzel új terhet nem vállal magára, viszont igen sok szegény, kis nyugdíjjal rendelkező özvegyen segít, mert férjhez tud menni és gyerekeit tisztességesen fel tudja nevelni.

Ez nemzeti szempontból is igen kívánatos volna.

De meg ezen javaslat engedélyezése erkölcsi szempontból is szükséges volna, mert meggátolná azt, hogy törvénytelen házasságok létesüljenek.

A Kormányzó úr öfömméltósága harkányi beszédében azt mondta: „Minden eszközzel elő kell mozdítani a házasságok létrejövetelét.”

A Pécsi Naplóban már egy alkalommal írtam egy cikket ezen problémáról.

A cikk megjelenése után egy nyugdíjas altiszti testület két tagja megjelent a lakásomon és a következőket mondták: Igen köszönjük, hogy az őrnagy úr ezt a cikket megírta. Nagy szégyen az a testületünkre, hogy 11 özvegy törvénytelen házasságban kénytelen élni, mert különben csekély nyugdíjából nem képes gyermekeit felnevelni.

Nem tudom megérteni, hogy az állam a hadi, tisztai és egyéb özvegyeket miért akarja örökös özvegyeségre kárhozható? A tisztai özvegy a háború alatt nem csak férjét, hanem a család által összeadott kis vagyonkáját, a tisztai kauciót is elveszítette. Talán csak ezen hazafias, az állam legerősebb támaszát képező testület özvegyei megérdemelnék azt az előzékenységet az államtól,

hogy amikor a házassági óvadékukat is önhibájukon kívül elvesztették, hogy nyugdíjuk megtartása mellett férjhez mehessenek.

Ezen engedéllyel a tisztí özvegyek részére a nehéz kaució kérdése is egyszerre megoldást nyerne.

Nem hiszem, hogy az állam a szerencsétlen özvegyeken nyerni akarna.

De, ha mégis nyereszkedni akar, akkor a kettős lakbér esetén csak az özvegy lakbérét vegye el, de a nyugdíjat engedélyezze. Ebben a felfordult világban úgy anyagilag, mint erkölcsileg, óriási jelentősége volna ezen javaslat elfogadásának.

Most az államnak a legértékesebb és legmegbízhatóbb elemei nem tudnak családot alapítani.

Ha az állam azt akarja, hogy a törvénytelen gyerekek és az elégedetlenek száma szaporodjék, akkor ne engedélyezze a javaslatot.

De mivel a jelenlegi kormány feje nem a formák, hanem az élet embere, reményünk lehet, hogy ezen javaslatot megfontolás tárgyává fogja tenni.

Tájékoztató.

Kisdemeteri br. = Gaudernak József
 Toporczi = Görgey Viktor
 Kakaslovnici = Berzeviczy Béla
 Érkeserúii = Fráter Jenő
 Emil dr. = Kosztka
 Laczi dr. = Bárdió
 Pista br. = Vojnich
 De bajsa = Vojnichok
 Kamjonkai = Szemzők
 De bezeréd = Bezerédy
 Józsika = Pftikovich
 Pilák = Pilaszánovics Józsi
 Józsi dr. = Antunovics
 Laczi = Jankovich
 Herczeg = Magyar Jenő
 Buli = Dr. Koller Kálmán törv. elnök
 Lázó = Mamusich
 Totó = Tótvárady Ödön
 Albin = Lenz altb.
 Vizeki = Tallián
 Gida = Rohonczy
 De genere Kuli = Szemere Kálmán
 Wiszky = Wiszkidenszky Géza
 András bácsi — Lichtnekker
 Dentó = Pálffy Imre
 Vera = Manojlovics
 Szilárdka = De bajsa
 Br. Dentai — Róhr Ferenc
 Kopacseli = Boér Sándor
 Tövisi = Rác Béla
 Dabasi = Halász Miklós
 Cili néni = Rónay de Kis-zombor
 Malac Pista — Malatinszky
 Kisécs = Csécsi Nagy Imre
 Emil tbk. = Schráml
 Endre = dr. Milkó
 János = Kass
 Ági = Csernovics de Mácsa
 Kecskeméti Milán = Hübl

Olgyai = Nagy Miklós alezredes
 Lozsi báró = Solyoiossy Ödön
 Gorodoki = Frohreich Ernő
 Nagyjásai = Tantosy Sándor
 Béla gróf   Batthyány
 Tomy gróf
 Luskodi gróf = Vay Károly
 András Kamarás = Bárczay, a gorodoki hős
 Tódor gróf == Széchényi
 Birkásy = Kecskésy
 Pengő Sándor = Frank gyógyszerész
 Oszkár = Fleischman alezredes
 Viktor = Telesco
 Miklós = Zsolnay
 Ostor Sándor = Speits
 Feichtinger = Fajta József
 János bácsi — Testrery
 Bulcsi tbk. = Janky Lajos altb.
 Csepei = Zoltán Elek
 Henrik vkf. = Daempf
 Vekerdí = Olasz Ödön
 Miklós bácsi — Jankovich
 Kákási = Nádosi
 Talpasi = Kabdebó Józsi ezredes
 Br. Nági = Nagy Gyula
 Mistránszki = Terstyánszky
 Niki-Pali = Palkovics
 Gazsi = Török főhadnagy
 Zagorszky — Zgorszky
 Rudi = Eber
 Edgár = De Maistre
 Flinta = Puska Jóska
 Holényi = Kolényi
 Ernő főrend = Visnya
 Józsi gyáros = Littke
 Gyulai Rudi = gyulai Gaál tart. húsz. főh.
 Károly főispán = Ferenbach
 Ödönke = Frey tag
 Ágasegyházi = Zombory tbk.
 Csuti = Ötvös

Tartalomjegyzék.

	Oldal
A szegedi huszáraltiszti iskola.....	5
A főúri fácánvadászat.....	7
A szabadkai lóverseny	9
A vadásznapló.....	14
A „Tövisi”	15
A Curbett gróf.....	18
A főhercegi szemle	19
Itt van Braganza és Croy herceg.....	19
A zentai úsztatási királygyakorlat	22
A nyitrai lovasdandár gyakorlat.....	24
Az éjjeli zene	27
Zwei Stück eine Portion.....	28
Wekerle, a dohánycsempész	28
A fokos.....	29
Az ollári ütközet	29
Wer hat recht?.....	34
A sósborszesz	34
A vucsini és pribérdi Jankovich grófok...	35
Az Oszkár	38
A lovas szellem.....	38
A hőmérő.....	39
Tiszteltet a Mihály bácsi.....	39
A katonai dugsegély.....	41
Bulcsi tábornok.....	44
A májusi előléptetés.....	48
Elvira rózsája	50
Braganza herceg tippje.....	51
De genere Kuli tippje	52
Éjjelezés Király Gábor tanyán	53
Az nem baj.....	54
Hötzendorfí Conrad vacsorája.....	55
A kárbecslés.....	55
Járórharc	56
Mégegyszer Ferdinánd.....	57
Javaslat	58
Tájékoztató.....	61